...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

...БУРЯАД ҮНЭН

...С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

№ 239 (10607) | 1964 оной октябриин 8, четверг | Сэн 2 мүнгэн

Үнэн зүрхэнэй амаршалга

Н. С. Хрущев, А. И. Микоян Германиин хүдэлмэришэн-таряашанай гүрэнэй анхан тогтоһонһоо хойшо 15 жэл болоһонтой дашарамдуулан, Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Советэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихтда, ГДР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Вилли Штофто, ГДР-эй Арадай палатын Президиумэй Түрүүлэгшэ Иоганнес Дикманда, Демократическа Германиин национальна фронтын Национальна советэй Түрүүлэгшэ Эрих Корренсдэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, Министрнүүдэй Советэй үмэнэһөө аха дүүгэй халуун амаршалга хүргэбэ. Энэ алдарта һайндэрөөр бүхы немец патриодуудые, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын тала баригшад бүгэдые амаршалан, баяр хүргэнэйди гэжэ Н. С. Хрущев, А. И. Микоян бэшэнэ.

Совет арад ГДР-тэй хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо ходо сахиха, бэхижүүлхэ байха гэжэ амаршалга соо хэлэгдэнэ. Германиин Демократическа Республикын амгалан байдалда хандаһан ямаршье доболго манайшье аюулгүй байдалда халдаһан ябадал гэжэ тоологдохо, тиигээд эгээн хатуу шанга харюугаар угтагдаха байһыень дайсад мэдэг лэ.

СССР-эй болон ГДР-эй арадуудай хамтын, оролдосотой нэтэрүү, шэн зоригто тэмсэл дотор лэрээгдэн батажаһан аха дүүгэй нэгэдэл улам саашадаа үргэн, батажаха байха гэжэ этигэдэг тухайдаа Н. С. Хрущев, А. И. Микоян элирхэйлэн мэдүүлбэ.

...ҺОЛООМО БУЙЛУУЛБАЛ, ...ШЭМЭНЬ ЕХЭ

...ообо таряанайнгаа, үбһэ ногоонойнтоо баян ...а хуряажа абаһанай һүүлээр урдамнай малай ...алга гэжэ тон өөрсэ шанта хаһа саг хүлеэжэ ... Ниитынгээ мал тарган тобироор ондо оруулһал, хабартаа тэрэнһээ ашаг шэмэ ехээр абаха эрхэ байдал тогтоохо эрилтэ мүнөө онсо ...дана. Энэ ушарта малда эдюулхэ тэжээл угаа ...үргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

...үөөр ниитымнай адууһа мал шэмэтэ тэжээлээр ...д хангагдаагүй байна. Жэшээнь, үбһэ бэлэд... түсэб республика дотор оройдоол 51 процент, силос даралга — 35 процент дүүргэгдэбэ. ...дэ Зэдын, Түнхэнэй аймагуудай, Хориин, ...ын управленинүүдэй ажахынууд бүришье ... үбһэ һүрилэнхэй, силос даранхай. Нихэлээ... республикын олонхи колхоз, совхозууд малаа ...эхэ үбһөөр, силосээр өөһэдыгөө хүсэд хангадаагүй болоно.

...уунынхид мүнөө жэлдэ жэл хахад соо бар... хурахэ үбһэ хуряажа абаха гэһэн үүсхэл гар... һэн. Тэрэ уялгаяа үүсхэлшэдшье, тэрэниие ...шэдшье бэелүүлжэ бирабагүй, хэлэһэндээ ...гүй. Иимэ ушарай тохёолдоод байхада, үбһэ ...элэй багаар абтаад байхада адууһа малаа ядарүйгөөр, тэжээлээр хангахын тулада али бүхы ...боломжоёо элсүүлхэ уялгатай болотдоно.

...элэй иимэ ехэ дутагдалые хүсэлдүүлхэ ..., аргашье колхоз, совхоз бүхэндэ бии. Тэрэнь ... гэхэдэ, һолоомон тэрэниие буйлуулга болоно. ... жэлэй ургасын жэшээгээр ажахы бүхэн ... хэзээнэйхиһээ һолоомоор нилээд баян гээ... һүүлшын мэдээнэй ёһоор республика доторнай ...да зэргээр гектар бүриһөө 9,5 центнер орооһон ... Энээгээр жэшээлхэдэ, иимэл хэмжээтэй һо...ошье суглуулагдаха зэргэтэй. Тиигэбэл ажа...удай адагынь 400—500 мянган тонно гэхэ, ... али абтаһан бүхы үбһэнһөө ехэ һолоомо поли... дээрэһээ һүрилхэ абаха аргатай болоно.

Бүхы һолоомоёо нарин нягтаар суглуулжа ша...ы, тэрэниие һайнаар буйлуулжа, амта шэмэ... болгожо, малда эдюулхэ арга манда бии. Иимэ ...жые орон доторхи түрүү ажахынуудта түйлаг... шэнэ онол арганууд тодорхойлжо үгөө. Гид...зно дрожжоор һолоомо дэбтээжэ, эһээжэ ша...үүлаад, малда, илангаяа һаамхай үнеэдтэ, ...лхэдэ угаа һайн лэ шэмэтэй байдаг юм гэжэ ... малшад, мэргэжэлтэд мэдэдэг болоо. Энэ ... аргые манай республикын зарим ажахынууд ...амар бэрхээр өөһэдынгөө үйлэдбэридэ нэбтэ...лжэ, магтамаар һайн үрэ дүн түйлажашье бай-...

...энние Сэлэнгын совхозой байдал дээрэһээ ...элэн харуулая. Тус ажахы тэжээлэй тусхай ...инат барихадаа, тэндээ һолоомо гидролизно дрожжоор эһээдэг цех түхеэрээ һэн. Май—август һарануудта 800 тонно һолоомо тэрэ цехтэ эһээжэ, һаамхай үнеэдтэ эдюулһэн байна. Иимэ тэжээл хэрэглэһэнэй ашаар эндэхид зунай 4 һарада 1546 центнер һү нэмэжэ абаһан, совхоздоо 13349 түхэригэй сэбэр мүнгэн олзо оруулһан байха юм. Сэлэнгынхид мүнөө тэрэнээ хоёр халаанда ашаглана, харин ноябрьһаа эхилээд гурбан халаанда хүдэлтэжэ, хоног соо 120 центнер иимэ шэмэтэ тэжээл буйлуулхаар бэлдэжэ байна.

Дрожжоор эһээжэ амтаруулһан һолоомо үнеэдтэ эдюулхэдэ һүнэй оросын эрид дээшэлдэгые үшөө иимэ жэшээгээр тодорхойлоё. Эндэхи һаалиншан Надежда Лазаревна Тадвашкина нёдондо бүхэли жэл соо үнеэн бүриһөө 1800 килограмм һү һааһан юм. Гидролизно дрожжоор эһээһэн һолоомо тэжээлэй рационда ехээр нэмэдэг болоһон дээрэһээ мүнөө жэлэй юһэ һарын туршада 22 үнеэ һаадаг энэ һаалишан тус бүриһөөнь 2225 килограмм һү һаагаад байна.

Һолоомо шанаржуулжа малдаа эдюулхэ, тиигэжэ һаали ехээр дээшэлүүлхэ энэ түрүү аргые Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Эрхирэгэй совхоз, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахы, Мухар-Шэбэрэй Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз, мүн бусад зарим ажахынууд өөһэдтөө үргэнөөр нэбтэрүүлжэ, гайхалтай һайн үрэ дүн түйлажа байна. Түхэреэн жэл соо иимэ тэжээл ходо буйлуулжа, илангаяа һаамхай үнеэдээ эдеэлүүлжэ байдаг болохын түлөө мүнөө бэлэдхэлэй горитой хүдэлмэри тэдэнэр хэжэ байһан үетэй.

Гэхэтэй хамта энэ ашаг туһатай түрүү онол арга ажахы бүхэндэ нэбтэрүүлэгдээд байна гэхын аргагүй. Республикын газетэнүүдэй нэгэдэмэл редакци, мүн радио-дамжуулгын, телевидениин комитет хоёрой химиин түйлалтые фермэ бүхэндэ нэбтэрүүлхэ зорилготойгоор эмхидхэһэн шалгалтануудые харуулһаб гэхэдэ, зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд энэ шухала зүйлые хэрэгсээдэггүй байһаниинь элирнэ. Хуряалгын хүдэлмэриин хүмиржэ, ехэнхи техникын тэрэ хүдэлмэриһөө сүлөөржэ байбашье һаань, һолоомо суглуулжа һүрилхэ, малай байрануудые шадар тэрэниие зөөхэ хүдэлмэри аали нобшоор ябуулагдана, зарим ажахынууд огто эхилээшэгүй байһаар.

Жэшээнь, Кабанскын управлениин Оймориин совхоздо, Хориин управлениин Анаагай совхоздо сохигдоһон һолоомониинь бухалнууд зандаа полинууд дээгүүрээ таража хэбтэһээр, малда гэшхүүлжэшье, байһан ушар дайралдана. Эндэ һолоомо һүрилэлгэдэ, зөөлгэндэ нэгэшье трактор, хүдэлмэришэн табигдаагүй байха юм. Иимэ баримтануудые олоор дурдажа болоно.

Сагай дулаанда, газарай хара байһан үедэ энэ үнэтэ тэжээлээ дууһан суглуулжа, соможо абаһые, малайнгаа байра шадар зөөжэ асархаар мүнөө үедэ колхоз, совхоз бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд эрид шууд хэмжээ абаха уялгатай. Гадна энэ тэжээлые үбһэн, силос шэнгеэр нарин нягта бүридхэлдэ абаха, зүбөөр гаргашалхэ гээшэ баһал шухалын шухала хэрэг болоно.

КОМСОМОЛОЙ НЭРЭМЖЭТЭ БРИГАДАДА

...дрей Ивановой хү...брилэгэ бригадынхид ...рта комсомолой 40 ...эй ойн баярай һайн...тэ «Комсомолой 40 ...эй нэрэмжэтэ коммү... ажалай бригада» гэ... хүндэтэ нэрэ зэргэдэ ...тоо һэн.

— Иимэ хүндэтэ нэрэ ...гэдэ хүртэхын түлөө ...жэ эхилһэн бидэнэр, нэн түрүүн бултадаа һуралсаха зорилго урдаа табиһан байгаабди, — гэжэ эдэнэр хэлсэдэг.

Зүб лэ шиидхэбэри гээшэ ааб даа. Мүнөө хүдэлмэришэн бүхэн техническэ талаараа мэргэжэлтэй болохо, байхашье ёһотой ха юм. Энээниие зүбөөр ойлгоһон хүдэлмэришэн бүхэн һуралсалаа дээшэлүүлхые оролдодог байна. Андрей Ивановой бригадада гурбахан гэшүүд юм. Мүнөө эдэнэр һуралсалдаа шунажа оронхой. Андрей хүдэлмэришэн-з а л у у шуулай удэшын һургуулида, арбадахи класста һуралсажа ябана. Нүгөөдэ хоёрынь — Иван Тугаринов технологическа институтда, Лермонт Бимбаев индустриальна техникумдэ һуралсана.

Ажалша бэрхэ эдэ гурбан хаанашье ябахадаа коммунис ёһоной үүсхэл оролдолго гаргажа, «Электромашина» заводой залуушуулые ажалай шэнэ орьёл өөдэ уряална.

С. БУТЫРИНА.

Алдарта Октябриин хүндэлэлдэ

ЖЭЛЭЙ ТУСЭБҺӨӨ ГАДУУР

Гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө болзорһоо урид дүүргэхэ гэһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон Калининай нэрэмжэтэ колхозой (Бэшүүр) малшад ажалай ехэ амжалта түйлаа. Эдэнэр гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб бүри сентябриин 6-да дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ һэн.

Колхозой малшад түйлаһанаараа һанаагаа амарангүй жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур үшөө 1200 центнер һү худалдаха гэһэн социалис уялга хараалһан байна. Мүнөө эдэнэр энэ шэнэ уялгаяа бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байнхай.

Үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлхэ, гүрэндөө сагаан эдеэ ехээр худалдажа, Октябриин һайндэр бэлэгтэйгээр угтахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ Покровко тосхоной 4-дэхи һаалиин фермэ түрүү һуури эзэлнэ. Энэ фермын һаалишад үнгэрһэн юһэ һарын туршада үнеэн бүриһөө 1400 гаран литр һү һаанхай.

Тус фермэ дээрэ һаалишан Вера Тимофеева үнеэн бүриһөө 1800 литр, Елена Разуваева — 1768 литр, Хава Ястребова — 1650 литр һү һаажа, ажалай үлгэр жэшээ харуулна. Колхозой түрүү һаалишад үдэртөө даалгагдаһан үнеэн бүриһөө хахад пүүд һү һаажа байнхай.

Зураг дээрэ (зүүн гарһаа): В. Тимофеева, Х. Ястребова, З. Тимофеева, Е. Разуваева.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фототекст.

МҮРЫСӨӨНДЭ ТҮРҮҮЛХЫН ТУЛА...

Цех, халаан бүхэндэ ажалай амжалта түйлаха гэһэн зорилго урдаа табиһан хүдэлмэришэд үйлэдбэриин түсэб, абаһан социалис уялгаяа бодотоор дүүргэжэ байнхай. Сентябриин түсэбһөө гадуур 3000 тонно цемент, 550 мянган шифер Тимлюйн цементшиферэй заводойхид үйлэдбэрилэн гаргаа.

Заводой цех, халаануудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хэдэн халаан шалгаржа ябана. Мастернууд И. А. Гладковой, К. П. Загановай, залуу басаган, комсомолой гэшүүн Нина Черковагай халаан түрүүлжэ ябана. Эдэ халаанууд түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэ, һайн шанартай продукци бүтээнэ.

Ехэ продукци үйлэдбэрилхэ, тэрэнэйнгээ шанар һайжаруулха хэрэгтэ завод соо горитой анхарал хандуулагдана. Энэнь гайхалтай бэшэ. Агуу ехэ Октябриин һайндэр дүтэлөө. Һайндэрөө шэнэ, шэнэ амжалтаар угтаха гээшэ коллектив бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг ха юм. Тиимэһээ ажалай бэлэг тухайгаа элидхэхын тула тэдэнэр эршэмтэй шангаар тэмсэнэ. Тус заводойхид Ангарска цементнэ заводой коллективтэй мүрысэдэг. Энэ мүрысөөндэ түрүүлжэ гарахын тула шармайн оролдоно.

Л. ЛОШКОМОЕВА.

ШАЛГАРАГШАДТА—ШАН

Зүүн-Сибириин Совнархозой ой модоной промышленностиин ба модоной ажахын управлени, профсоюзуудай Эрхүүгэй, Буряадай, Шэтын обкомуудай президиумүүд бага комплексно бригадануудай социалис мүрысөөнэй августын дүн согсолон гаргаба.

Хандагатайн леспромхозой нүхэр В. И. Спиридоновой даадаг бригадада түрүүшын һуури олгогдожо, нэгэдэхи мүнгэн шан барюулагдаа. «ТДТ—60» трактор ашаглаха зуураа, тус бригадынхид 2061 кубометр модо бэлэдхэн таллуулһан байна.

Хориин леспромхозой А. И. Ступинай хүтэлбэрилдэг бригада хоёрдохи һуурида гараа. «ТДТ—10» трактораар 2118 кубометр модо бэлэдхэн таллуулаа.

А. Е. Грешиловэй бригада (Горхоной леспромхоз) «ТДТ—40» трактораар 1687 кубометр модо бэлэдхэн таллуулба. Худанай леспромхозой В. Т. Машановай бригада 1978 кубометр модо бэлэдхэн таллуулаа. Эдэ хоер бригада 3-дахи һуури эзэлжэ, мүнгэн шанда хүртөө.

Ой модоной промышленностиин управлени болон профсоюзуудай областной советүүдэй президиум Хандагатайн леспромхозой нүхэд Кушнаренко, Кудряшов, Кириллов, Сапрыкин гэгшэдэй даадаг бага комплексно бригадануудай, Итанцын леспромхозой нүхэд Утрюмовай, Михайловай, мүн Горхоной леспромхозой нүхэр Семеновой хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригадануудай һайн ажалые тэмдэглэһэн байна.

Е. МИХАЙЛОВА,
«Забайкаллес» комбинадай инженер.

Москваһаа мэдээсэнэ

ГДР-эй 15 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан Москвада болоо

Германиин Демократическа Республикын 15 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, ниислэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэнэрэй баярай суглаан октябриин 5-да Москвадахи Кремлиин театр соо болоо.

КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. А. Сусловай элидхэлые суглаанда хабаадагшад ехэ анхаралтайгаар шагнаба.

ГДР-эй делегациин толгойлогшо, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Арадай палатын Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо Г. Матери үгэ хэлээ.

Немец арадай алдарта хүбүүн

Немец арадай алдарта хүбүүн — зоримгой антифашист, шэнэ, Демократическа Германиин түлөө тэмсэһээр наһа бараһан Фриц Шменкелиин нэрэ соло олондо мэдээжэ болонхой. СССР-эй Верховно Советэй Президиум тэрээндэ Советскэ Союзай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоо.

1941 оной намар, Москва тээшэ фашис дээрмэшэдэй дүтэлшэн доботолжо байха үедэ, вермахтада алба хэжэ ябаһан ефрейтор Фриц Шменкель Улаан Армиин талада ороһон юм. Хорёод оной үедэ фашизмтай тэмсэжэ наһа бараһан өөрынгөө эсэгэ — коммунистын захяае бэелүүлэн, гитлеризмтэй тэмсэхэ гэжэ энэ комсомолец шиидэһэн байгаа. Тиигээд Смоленскэ областиин ойн соо дайлалдажа ябаһан, «Фашизмда үхэл!» гэдэг партизан отрядта ороо һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай фронтнууд дээрэ дайшалхы табьяа гаргаһанайнгаа түлөө немец-партизан Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан юм.

1943 оной эсэстэ Фриц Шменкель дайшалхы даалгабари дүүргэхэеэ ошоһон аад, гитлеровецүүдэй гарта ороод, 1944 оной февраль соо Германиин сэрэгэй сүүдэй шиидхэбэреэр саазалагдаһан.

Айхые мэдэдэггүй баатар — антифашистын образ совет хүнүүдэй, Германиин бүхы үнэнтэ патриодуудай сэдьхэл бодолдо ходо ходоо үлэхэл.

(ТАСС).

„КОСМОС-47" ДЭГДЭЭГДЭЭ

1964 оной октябриин 6-да газар дэлхэйе тойрон ниидэдэг «Космос—47» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон Советскэ Союзда дэгдээгдээ.

(ТАСС).

СОВЕТ, НЕМЕЦ АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААН МҮНХЭ БАЙГ ЛЭ!

БЕРЛИНДЭ БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

...РЛИН, октябриин 6 (ТАСС). ... хүдэлмэришэн-таряашанай тү...гэй гүрэнэй тогтоһоор 15 жэл ... гайхамшаг ойтой дашарам..., СЕПГ-гэй Центральна Коми..., ГДР-эй Гүрэнэй Советэй, Ми...үүдэй Советэй, Демократичес... Германиин национальна фронтын ...альна советэй зарлаһан баяр суглаан мүнөөдэр эндэ болоо.

...гүрэнһөө ерэһэн делегацинууд, ... тэрэ тоодо СССР-эй, Поль..., ЧССР-эй, МНР-эй, Болгариин, Румыниин, Венгриин, Кубын делегацинууд суглаанда хабаадаа.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Советэй Түрүүлэгшэ В. Ульбрихт Германиин Демократическа Республикын тогтоогдоһоор 15 жэлэй ойдо зорюулагдаһан элидхэл хэбэ.

Советскэ партийно-правительственна делегациин хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Л. И. Брежнев немец арадта Советскэ Союзай Коммунис партиин, совет арадай үмэнэһөө аха дүүгэй амаршалга хүргөө. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, Министрнүүдэй Советэй амаршалгые совет арадай түлөөлэгшын уншаһанай удаа зал соо замхашагүй ехэ оваци болобо.

Баярай суглаан дээрэ гадаадын бусад олон оронуудай делегациин толгойлогшонор амаршалгын үгэнүүдые хэлээ.

Баярай суглаанай дүүрэмсээр ГДР-эй эрхим дуушадай, ансамбльнуудай хүсөөр ехэ концерт табигдаа. Эндэ совет искусствын мастернууд мүн лэ хабаадаба.

Нүхэр В. УЛЬБРИХТЫН хэлэһэн үгэһөө

...эрһэн арбан табан жэлэй тур... Германиин хоёр гүрэнэй яма... ...ажэһые В. Ульбрихт өөрынгөө ... соо харуулаа. Гитлеровскэ ...ые бута сохиһонһоо уламжа... Германиин зүүн талын хүбида ...ооһон угаа ехэ арга боломжо .... Урдын бүхы тааруугүй ...айсуулагдахаһаа гадна, эн... фашизмда эсэргүү-демократическа ... гүрэнэй байгуулалта, хожом... ...лоһон хойно социалис байгуу... ...ада тогтоогдоо. Хүдэлмэришэн ... партиин хүтэлбэреэр ажал...ынгөө гэртэ ёһо гүрим бэсэрээ ... байна.

...эдэ Баруун Германида энэ ... арга боломжо хэрэглэгдээ... хүдэлмэришэн ангиин можо бо... ...аралга, таряашадтай холбоо ...анай тогтоогдоогүй байһан ... Маршаллай түсэбэй туһалам... ...үнгэхэн замаар дабшаха арга ...һэн хуурмаг һанал бодол — ...ада томо монополинуудай бо... Германиин милитаризмын засаг ...гээхэ арга олгоо. Баруун Гер... ... түрүү хүсэнүүд хархис этэ... ...ые бүлижа шадаагүй.

Баруун оронуудай империалис зонхилогшод өөрыгөө хойто-атлантическа союзай хүби болгон, Баруун Германиин гүрэниие нэгэ талаһаа байгуулаа гэжэ В. Ульбрихт тэмдэглээ. Монополис капиталай ашаг олзые дээшэлүүлхын, социалис оронуудта зүрюугээр табидаг өөһэдынгөө эзэрхэжэ байдаг газар нютагуудые батадхахын тулада Хальштейнэй доктрина гэдэгые номнолжо, Германиин гүрэнүүдэй хоорондо һайн харилсаа тогтоохо, хүгжөөхэ хэрэгтэ һаад ушаруулһан байна.

В. Ульбрихт иигэжэ онсолон тэмдэглээ: «Манай национальна харюусалгые мэдэржэ байһан дээрэһээ би иигэжэ мэдүүлнэб: Германиин хоёр хүби болоһоор 15 жэл үнгэрөө. Тиин Германиин гүрэнүүдэй бэе бэеэ мэдэрэлсэжэ, үгэеэ ойлголсохо замда орохоор саг тулажа ерээ. Үгэеэ ойлголсожо, Германиин хоёр гүрэнэй буу зэбсэгые хуряаха, эб найрамдал хангаха саг тулажа ерээ».

1945 ондо ГДР фашизмда эсэргүү-демократическа хүгжэлтын шэнэ замда яахадаа орожо шадааб гэхэдэ, Германиин коммунис парти хадаа бүгэдын аша туһые харадаг, антифашис-демократическа байгуулалтые болон эб найрамдалые хангаха али тодо программа 1945 оной июньдэ арадтаа үгэһэн байгаа. Эгээл нимэһээ, мүн Советскэ Союзай эдэбхитэйгээр дэмжэһэнэй ашаар КПГ болон СДПГ нэгэдэһэн байна гээд В. Ульбрихт заагаа.

Өөрынгөө зэргые эмхидхэн нэгэдхэжэ шадаһан хүдэлмэришэн ангиин ехэ хүсые онсолон тэмдэглэхэ зуураа, В. Ульбрихт иигэжэ тэмдэглээ. Түүхэтэ үргэн хүгжэлтын боложо байхада фашизмда эсэргүү-демократическа партинуудай холбоон бата бэхи дайшалхы нэгэдэл боложо шадаа. Тэдэнэр үзэл бодолойнгоо ондо ондоо байгаашье һаа эбтэй эетэйгээр социализм байгуулна.

Үнгэрһэн 15 жэлэй турша соо Германиин Демократическа Республика мүнөө үеын индустриальна хүсэтэ гүрэн болоо. Мүнөө республика дэлхэйн арбан гол индустриальна оронуудай тоодо оролсоно. Энэ хадаа манай ажалшадай, манай хүдэлмэришэд, инженернүүд болон эрдэмтэдэй түсгаар ехэ түйлалта болоно гээд В. Ульбрихт онсолон тэмдэглээ.

Баруун Германиин зүгһөө гарадаг атомна дайнай аюул хэдэхэн үһэрюу политигүүдэй үйлэ хэрэг байхаһаа гадна, Баруун Германидахи үйлэдбэриин харилсаануудһаа, гүрэнэй-монополис капитализмын эзэрхэжэ байһан эрхэ байдалһаа энэ аюул сэхэ гарана гээшэ гээд В. Ульбрихт хэлээ.

Германиин хоёр хүби боложо хубааралгые хайшан гээд зайсуулхаб, ерээдүйн нэгэдэмэл Германида ямар засаг түрэ байхаб гэһэн асуудалаар Германиин Демократическа Республика үүсхэл гаргадаг байна. Бидэнэр энэ үүсхэлээ саашадаашье гаргадаг зандаа үлэхэ ёһотойбди. Юуб гэхэдэ, манай ябуулганууд арадай аша туһада тааралдадаг. Бидэнэй засаг түрэ нэгэдхэхэ бодото һайн демократическа зам заажа үгэдэг гансахан лэ Германиин правительство болоно гээд В. Ульбрихт заагаа.

ГДР-тэ социализм байгуулгые түгэсхэхэ холын хараата түсэб тухай В. Ульбрихт хэлээ. Хани барисаан, харилсан туһалалсалга, харилсаа холбоон тухай Советскэ Союзтай баталагдаһан договор социализмын программа бэелүүлгые батадхажа үгэнэ, туһа нэмэри болоно, тиихэтэй хамта эзэрхэг түримхэй доботолгонуудһаа болон харата аашануудһаа найдамтайгаар хамгаална. 1970 он хүрэтэрхи холын хараата түсэб тухай директивэ һайса шэнжэлэгдэһэнэй, зүбшэн хэлсэгдэһэнэй һүүлээр баталагдаа гэжэ зааха зуураа, В. Ульбрихт иигэжэ мэдүүлээ. Германиин Демократическа Республикын тогтоһоор 15 жэл болоод байхада саашанхи хараа замнай тон эли боложо үгөөд байна. Саашанхи хараа замнай социализм болоно! Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, бүхы Германида социализм тогтохо гэһэн удхатай. Хүн түрэлтэнэй ерээдүй социализмаар, техническэ революцяар тодорхойлогдоно.

Германиин Демократическа Республикада пролетариадай диктатурын гол зорилгые — общественные социалис ёһоор шэнэдхэн хубилгалгые амгалан ёһоор бэелүүлхэ аргатай болоо гээд В. Ульбрихт үргэлжэлүүлэн хэлээ. Арадай социалис гүрэнэй гол шэнжэнүүд бүри элеэр харагдадаг боложо байна. Тиимэ болохолоороо, пролетариадай диктатураһаа арадай гүрэн боложо шэлжэхэ үе эхилээ. ГДР-тэ социалис демократиин саашанхи хүгжэлтэ тухай В. Ульбрихт дэлгэрэнгыгээр хэлээ.

Германиин Демократическа Республика Германиин нэгэдэхын түлөө оролдолго гаргана, энэ нэгэдэлые хүнгэдхэхын, эсэстэнь хүргэхын тулада али бүхы юумэ хэхэ гээд В. Ульбрихт саашань тэмдэглэһэн байна. Гэбэшье монополис капиталай, үһөөгөө нэхэхэ политикын болон милитаризмын эзэрхэжэ байхаар нэгэдэжэ ямаршье эрхэ байдалда болохогүй байна. «Имагтал амгалан ёһоной демократическа замаар нэгэдэлые хангажа болохо, үгы һаа оройдоошье иимэ нэгэдэл хангагдахагүй. Иигэжэ нэгэдээгүй һаа, уршагта мүүхай граждан дайн, тэрэ мүртөө дэлхэйн дайнай боложо байха үедэ тохёолдожо болохо байна бшуу. Иимэ дайн болоо гээшэ һаа, Германиие нэгэдүүлжэ шадахагүй, харин бүхы хүн зониинь бүрин усадхалгада хүргэхэ байна».

Баруун Германиин ямаршье правительствэтэй холбоотой байхые, хэлсээ хэхые бидэнэр эрмэлзэнэбди. Холбоогүйгөөр хоорэлдоо, хэлсээнүүдые хэнгүйгөөр нэгэдэхын аргагүй гээд В. Ульбрихт саашань хэлээ.

Германиин хоёр гүрэн дотор, мүн Баруун Берлиндэ таряашадтай, арадай бусад демократическа, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдтэй хүдэлмэришэн ангиин байгууһан холбоон эб найрамдалай, аюулгүй байдалай хэрэгтэ тохёолдодог аюулые зайсуулжа шадаха, Германидахи амгалан хүгжэлтые хангаха, Германиин нэгэдэхэ эрхэ байдал бии болгохо хүсэн болоно гэжэ В. Ульбрихт нэрлээ. «Германида, немец арадта амгалан байдал хангалта Германиин Нэгэдэмэл Социалис партиин болон Баруун Германидахи Германиин коммунис партиин, социал-демократическа партиин хоорондоо үгэеэ ойлголсолгоһоо, ГДР-эй профсоюзуудай болон Баруун Германиин профсоюзуудай үгэеэ ойлголсолгоһоо, харилсаа холбооһоо тон ехээр дулдыдаха байна. Бүхы немец арадай национальна, амгалан ёһоной шухала аша туһые хангаха ондоо арга боломжые бии харанагүйб» гээд В. Ульбрихт онсолон тэмдэглээ.

В. Ульбрихт түгэсхэлдөө иигэжэ хэлээ:

«Германиин Демократическа Республикын тогтоһоор 15 жэлэй үнгэрөөд байхада, бидэнэр түүхын хүгжэлтын урдаһаа сэхэ хаража, тэрэнэй шиидхэбэриие шагнахаар бэлэн байнабди. Германиин арадай социалис гүрэнэй тогтоһонһоо хойно дүрбэдэхи табан жэлые эхилжэ байхадаа, немец арадта, эб найрамдалай, социализмын хэрэгтэ бүхы хүсөөрөө, бүхы абьяас хэшээлээрээ саашадаа алба хэхэбди, Германиин Демократическа Республикые али болохоор бэхижүүлхэбди, амгалан ёһоной̆нгоо түйлалтануудаар тэрэнэй нэрэ хүндые бүхы дэлхэй дээрэ дээшэлүүлгэдэ туһалхабди гэжэ найдуулнабди».

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэһөө

Л. И. Брежнев КПСС-эй, бүхы совет арадай үмэнэһөө ГДР-эй ажалшадта аха дүүгэй амаршалга хүргөөд, бүри ехэ шэнэ амжалта, илалтануудые түйлахыень үнэн зүрхэнһөө хүсэбэ. Тиигээд КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, Министрнүүдэй Советэй амаршалгын бэшэг уншаа.

Германиин Демократическа Республикын тогтоогдоһониинь немец арадай түүхэдэхи онсо гайхамшаг шата болоно. Социализм байгуулгын замда ороһон, эб найрамдалай, арадуудай хоорондын хани барисаанай түлөө сэхэ шууд тэмсэдэг гүрэн байгуулга хадаа германска империализмын хархис политикада харюусаһан немец арадай түрүү үзэл бодолтой, патриотическа хүсэнэй харюу мүн. Немец арадай революционно эрхим ёһо заншалнууд ГДР-эй ажалшадай хэрэгүүд дотор бэелүүлэгдэнэ гэжэ Л. И. Брежнев хэлэбэ.

Немец ажалшадай гүрэн түрэн ойн баярые тэмдэглэхэ зуураа, тэрэнэй түрүүшын Президент нүхэр Вильгельм Пигэй, 15 жэлэй турша соо ГДР-эй правительствые таһалгаряагүй толгойлһон нүхэр Отто Гротеволиин арюун дурасхаалай урда дохижо ёһолонгүй байха аргамнайгүй. Эдэнэр нүхэр Вальтер Ульбрихттай хамта шэнэ республикаяа анха түрүүн байгуулаа һэн. Эдэнэр эб найрамдалай ба социализмын хэрэгтэ ерээдүйн Германиие, бүхы хүн түрэлтэнэй ерээдүйн байдал байгуулха хэрэгтэ хүсэ шадалаа, оюун бэлигээ, эрдэм зоригоо сүм зорюулһан байна.

Л. И. Брежнев ГДР-эй амжалтанууд тухай хэлэхэдээ, энэ республика бүхы 1950 ондо бүтээн гаргаһанайнгаа шэнээн промышленна продукци мүнөө гурба һара соо үйлэдбэрилнэ. Энэ жэлэй эсэс тээшэ ГДР-эй промышленна үйлэдбэрилгэ

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

КОММУНИС АЖАҺУУДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

Коммунизмын бодото һуури байгуулха, коммунис ёһоной харилсаа батадхаха, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ талаар түрэл партимнай асари ехэ оролдолго гаргана.

«Ажал болон ажаһуудал хадаа коммунис ёһоор ажаһуулгын таһаршагүй хубинуудынь болоно» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленум дээрэ заагдаа бэлэй. Тиин «Коммунис ёһоной ажаһуудал батадхахын түлөө, тэрэнэй гүйсэд дүүрэнээр бэелхын түлөө, манай ажаһуудалһаа, гэр бүлэ доторой харилсааһаа хуушанай бүхы үлэгдэлнүүдые зайсуулхын түлөө тэмсэл хэхыень» уряалан, бүхы партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско организацинуудта Пленум хандаа һэн.

Энэниинь бодотоор бэелүүлэн, совет арад түмэн, тэрэ тоодо Буряадаймнай ажалшад үйлэдбэри дээрээ үльгэр жэшээ харуулхын хажуугаар, ажаһуудалда коммунис ёһоной харилсаа нэбтэрүүлхын хойноһоо эдэбхитэй шударгыгаар эрмэлзэнэ. Эндэ Улаан-Үдымнай нарин сэмбын фабрикын коллектив, ЛВРЗ-гай олохон бригадануудһаа эхилээд, хүдөө нютагуудта, жэшээнь, Захааминай аймагай «Байкал» колхозойхид яһала һайхан жэшээ харуулна.

Нииелэл Улаан-Үдэдэмнай болбосон ёһоор, жэшээтэ һайнаар ажаһуудаг гэртэхин бүлэнэрэйшье тоо улам олошорно.

Тэдэнэр ажаһуудалай бүхы талые анхаралдаа абаха, социалис ёһо гурим нарин нангинаар сахиха, хуушанай хорото заншалнуудые усадхаха, коммунис ёһо гуримуудые бэхижүүлэн батадхаха, бүлэ болон һургуули, үйлэдбэри болон ажаһуудал хоёрой хоорондо нягта холбоо байгуулхын хойноһоо оролдоно.

Гэбэшье хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие предприяти, бригада, фермэ дээрэ хэһэн нэрэтэй болоод лэ хизаарладаг ушар үшөөл үсөөн бэшэ бии. Тиимэ газарта зарим хүдэлмэришэд гү, али колхознигууд олониитын нүлөөн доороһоо гаража, заримдаа архидаха, хулигантаха туйлдаа хүрэнэ.

Ушар тиимэһээ хүн зоной байрладаг газартань хэгдэхэ хүдэлмэридэ ёһо тэдыгээр хандажа болохогүй.

Ажаһуудалда коммунис ёһо заншал нэбтэрүүлхын тулада олониитын дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, энэ хэрэгтэ клуб, библиотекэ гэхэ мэтые шадамараар хабаадуулха хэрэгтэй болоно. Тиихэтэй хамта айл бүлэнэртэ ошожо, хүн бүхэнтэй хөөрэлдэхэ, ойлгоогүй юумыень ойлгуулха гээшэ эгээн лэ шухала, үрэ ехэтэй онол арга мүн гэжэ тодорно.

Һайнаар ажаллаха, амарха хэрэгтэнь совет хүнүүдтэ туһалха, ажаһуудалдаа ленинскэ ёһоор хандалга хүмүүжүүлхэ, хуушанай хархис ёһо заншалнуудые усадхан зайсуулха гээшэ мүнөө үедэ бүхы партийна, советскэ, комсомольско эмхинүүдэй, мүн бүхы совет олониитын нангин хэрэг болоно.

КОММУНИСТНУУД ТУҺАЛНА

Коммунис ёһоор ажаллаха, ажаһууха гээшэ ойрын сагта бүгэдын дадал болохо ёһотой.

Ушар тиимэһээ манай совхозой олохон коллективүүд энэ хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон байха юм. Түрүүшын дүнгүүд юу харуулнаб гэхэдэ, Корсаковай, Хударын, Дулаанай, Шарашовой һаалиин гүүртэнүүдэй һаалишад коммунис ёһоор ажаллаха, ажаһууха тухай абаһан уялгануудаа яһала амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Жэшээ болгон, Корсаковай гүүртэ тухай хөөрэжэ үгэһүүб. Эндэхид мүнөө 9 һарын дүнгөөр түсэбөө һү һаалгаар 103,2 процент, һү гүрэндэ худалдалгаар 109,4 процент дүүргэбэ. Түрүүшүүл нүхэд М. Хусаева, С. Мокеохоева, А. Бильтуева, Н. Малханова болон бусад үнеэн бүриһөө һү һаалгаар жэлэйнгээ түсэб дүүргэө. Энэмнай — тэдэнэй бурьялма халуун ажалай охин сооһоо түрэһэн илалта ха юм даа. Эдэ нүхэднай мүн коммунис ёһоор ажаһуухын хойноһоо оролдоно. Бултааран зооветеринарна кружогто һуралсажа, мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Үдэшэндөө клубтаа бүхы коллективээрээ ошодог, болбосон наада эмхидхэдэг, концертдэ хабаадалсадаг. Тиихэдээ нүхэд Мокеохоева, Хусаева, Малханова гэгшэд илангаяа шалгардаг... Баһа гол хүдэлмэриингөө хажуугаар туд тудтаа 10—15 соото хартаабха малталсаа, һүниин халаанда таряанай тоог дээрэ хамһалсаа. Ехэл эбтэй эетэй коллектив!

Агитаторынь — коммунист нүхэр Ф. В. Бутуханов коммунис ажаһуудал тухай хөөрэлдөөнүүдые тэндэ үнгэргэдэг, улаан булан сооһь социалис мурысөөнэй дүнгүүдые ходо гаргаһан байдаг.

Мүн бусадшье таряашад, малшаднай коммунис ёһоор ажаллахын, ажаһуухын түлөө тэмсэнэ.

Тус асуудалаар совхозоймнай партком тусхай хэмжээнүүдые хараалжа, дүүргэлтыень һара бүхэндэ бюро, суглаануд дээрээ зүбшэн хэлсэдэг болонхой.

Я. БУШИНОВ,
Кабанскын Ойморой совхозой парткомой секретарь.

Мэлс САМБУЕВ.

МИНИИ ТҮРЭЛ ҮЙЛСЭ...

Үйлсэ бүхэн өөрын шэнжэтэй:
Үндэр гэрнүүд ербылдэн
нэмжыхэ.
Ногоон сэсэрлигэй долгин
үертэй
Ногоон үйлсэнүүд урдаш
зэнхыхэ.
Холбоо утаһа дамжан гүйһэн
Хотоной олон гудамжа тухай
Хөөрөөд шашахал үлүүл һэн.
Хөөрхэн миниш гудамжа биил.
Сэлмэг огторгой дээрэнь
зэнхыдэг,
Сэсэрлигэй ноолуур хүбөөень
шэмэдэг.
Энэ манай түрэл гудамжа
Энэ урдам хэбтэнэл зурыжа.
Эбтэй бүлын зүрхэнэй сохисоор
Энээхэн гудамжам амилдаг,
Үдэшэ үглөөшье ажалай охёор
Үйлсэ минии бусалдаг.
Ажалай дохёо, ажалай дохёо!
Алхалха шамдуун минии нүхэд.
Коммунис ажалай цех соогоо
Ударнигууд болоо минии нүхэд.
Үбгэд, хүгшэднай минии бэшэхэн
Үндэр наһаяа үнил мартаа
Үдхэн уляангир, акаци
шэмэгхэн,
Үйлсын мододые тэдэл таряа,
Түрэ найр гудамжадамнай
наяржа,
Түүрээн хэлэһэн юрөөлнүүд
зэдэлдэг.
Залуу айлнууд галаа
бадараажа,
Замай үргэн бэлшэртэ
гарадаг.
Архиин һогтуугаар алхижа
болохогүй
Арюун манай үйлсэ дамжан.
Хараал табин, наншалдажа,
болохогүй,
Харажал байха манай хүнүүд...
Хаpалши нүхэр, гудамжа руум
Хаpалши сэсэглэн һалбаран
байхыень
Гэр бүхэнэй орой дээрэһээ
Телевизорэй эбэрэй ёройлдон
байхыень
Гэр бүхэнэй сонхо доороһоо
Гэрэл — хүгжэмэй наяран
байхада,
Үдэшэ бүхэндэ үйлсын оёорһоо
Үелһэн дуунай зэдэлэн байхада,
Үйлсэ, үйлсэ дамжуулан,
шамдаа
Үлхөө шүлэгөө зорюулхаа
хүсэнэб
Коммунис үйлсэ гээд шамдаа
Алдар нэрэ үгээе хүсэнэб.

«Электромашина» заводой коммунис ажалай ударнигууд (баруун гарһаа) В. М. Пируев — то... буряад, З. Е. Бальчук — слесарь, украинец, Г. С. Хайбулин — электро-гагнууршан, татар, В. Г. ...шевич, — токарь, еврей, Ю. А. Филлипов — тошилдогшо, ород. Эдэнэр коммунис ажалай бри... гэшүүд.

БҮГЭДЭ НИИТЫН ХЭРЭГ

Москва - Сортировочный депогойхидой үүсхэлээр анха түрүүн мундэлһэн коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн түрэл орон доторнай үдэрһөө үдэртэ үргэдэнэ.

Мүнөө үедэ манай республика доторой предприятинуудта, эмхи зургаануудта болон совхозуудта коммунис ажалай түлөө мурысөөндэ 103 мянган хүн хабаадалсана. Тэрэ тоодо 1476 бригаданууд, 1398 цехүүд, участогууд, отделенинүүд, 60600 хүнэй хүдэлжэ байһан 178 предприятинууд оролсоно.

1229 бригаднуудта, 248 цехүүдтэ, 12 предприятинуудта, 32 мянга гаран хүнүүдтэ коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо.

Коммунис ажалай түлөө мурысөө һайнаар эмхидхэхын хойноһоо партийна комитедүүдэйнгээ ударидалга доро профсоюзна эмхинүүд болон ажахын хүтэлбэрилэгшэд яһала оролдоно. Энэ талаар ЛВРЗ-гэй, «Электромашина» заводой, нарин сэмбын фабрикын, геологоуправлениин системын, Зэдын комбинадай, Хэжэнгын, Борьёогой, Ториин, Хурамхаанай совхозуудай болон бусад ажахынуудай коллективүүдые магтамаар. Тэндэ коммунис ажалай түлөө хүдэлөөнэй дэлгэрһэнэй аша туһаар үйлэдбэриинь түсэбүүдшье амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ.

Буряадай геологическа управлениин профсоюзай территориальна комитет болон ажахын хүтэлбэрилэгшэд коммунис ажалай түлөө хүдэлөөнэй ниитын хаpалгые һайнаар үнгэргэхын тула эмхидхэлэй тусхай комитедүүдые байгуулаа юм. Тэдэнь профсоюзай эмхинүүдтэй хамта уулзалгануудые болон соведүүдые үнгэргэнэ, коммунис ажалай үндэр нэрэ зэргын түлөө тэмсэгшэдэй уялгануудай ямараар дүүрэжэ байһаниие бүридхэн, предприятинуудай хоорондо бэе бэеэ шалгаха хүдэлмэри эмхидхэнэ, тэрээн тухайдаа теркомойнгоо заседани дээрэ зүбшэнэ, ханын газетэдэ хододоо гунхаглана, фотомонтаж, диаграмма гэхэ мэтэнүүдые гаргана. Коммунис ажалай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөөшэд болон тэрээнэй түлөө тэмсэгшэд хүдэлмэришэдэй суглаануд дээрэ тоосодог, радиогоор элидхэдэг.

Геологоуправлениин хүтэлбэрилхы болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд бултадаа шахуу коммунис ажалай түлөө тэмсэхэ уялгануудые даажа абанхай. Мурысөөндэ 495 хүн шэнээр жагсаба. Мүнөө үедэ геологоуправлениин предприятинуудта экономико шэнжэлхэ болон конструкторска 9 бюро нэмэжэ эмхидхэгдэбэ.

Коммунис ажалай үндэр нэрэ зэргын түлөө тэмсэгшэд мүн коммунис ёһоор ажаһуухын хойноһоо ор...но. Жэшээнь, Хэжэнгын совхо... халайтын коммунис ажалай нэр... гэтэй гүүртые абажа үзэе. Энд... 28 хүн, һү һаалгаар 8 һарын... сэб амжалта түгэсөөр бэелүүлэ... тябриин һайндэр болотор жэл... түсэб дүүргэхын хойноһоо та... һаалишан нүхэр Цырендыл... (өөрөө профгруппорг) һү һа... жэлэйнгээ уялга үни хада үл...

Тус коллективэйхид бүл... газетэ, журнал захидаг, ном у... даг, улаан булан соогоо ходо су... даг, уран һайханай бүлгэмдэ х... далсадаг, ниитын гурим хазаг... лагшадтай эрид шангаар тэм... Жэшээнь, Дашиев гэдэг гэр бү... тороо аашалһанай түлөө колле... суглаан дээрэ шүүмжэлүүлээ... Тэрэ мүнөө жэшээтэ һайнаар... абажа ябадаг болонхой.

Үгышье һаа, Улаан-Үдын ... фабрикынхидые (22 хүн) ... үзэе. Тэдэнэр эрхим һайнаар ... хэһөө гадна, ниитын хүдэлм... шударгыгаар хабаадалсана. О... дынь — ариг сэбэрэй дружин... донорнууд, фабкомой, уран һа... бүлгэмэй эдэбхитэд. 7 хүниинь... шын һургуулида, хоёрынь тех... дэ, бэшэнииинь кружогто һур... Бултааран газетэ захижа у... Бригада дотор ниитын гурим ... ябадал огто үзэгдэнэгүй. Т... бүгэдөөрэн коммунис ёһоор ... һууна.

Тэрэшэлэн олохон предприяти... та болон эмхи зургаануудта ко... нис ажаһуудалай хамтын байры... рэй түлөө хүдэлөөн дэлгэрнэ.

Саашадаа энэ гайхамшаг хү... республикын бүхы профсоюзна ... нүүдэй болон ажахынуудай хүт... рилэгшэдэй улам шударгыгаар ... сохо байһаниинь дамжаггүй.

Д. РИНЧИН...
Буряадай профсоюзуу...
Соведэй секрет...

Р Е П О Р Т А Ж
ХИБЭС ХАРГЫ ЗУТАРААЖА БОЛОХОГҮЙ...

Баяртай, хамтын байра! Баяртай басаган наһамни! Баяртай, басагадни! Светын урдуурнь хибэс харгы дэлгээтэй, өөрын байһан таһалгаһаа эхилээд, такси хүрэтэр... Хадамда гараһан нүхэрөө хамтын байрынхид үдэшэнэ. Хибэс харгы, хүхюу хүгжэм зэдэлнэ. Залуу хоёрто юрөөл дуулдана:

— Һайн ажаһуугты!
— Эбтэй эетэйгээр!...

Улаан-Үдын Железнодорожно районой хамтын 75-дахи байрада иимэрхүү үдэшэлгэн үсөөн бэшэ болодог. Нүхэд басагадаа иигэжэ хадамда үдэшэжэрхёод, өөһэдөө гуниггтай һуудаг гэжэ бү һанагты. Энэмнай хүхюунэйл хүхюун газар байха даа.

«Хүн бүхэн коммунис ёһоор ажаллаха, ажаһууха, һураха зэргэтэй» гэһэн уряа лозунгые энэ хамтын байрын басаган бүхэн һайн мэдэрнэ, дүүргэнэ, энэнэйл түлөө тэмсэнэл даа. Эндэ ехэнхинь залуушуул. Тэндэ үдэшэ оройхон ороодхибол, эндэ шуугяатайхан, ямаршьеб һайндэрэй урдахи бэлэдхэлэй амисхаал үзэгдэхэдэл гэхэ. Улаан булантай үүдэн ходол нээгдэжэл, хаагдажал байха. Юундэб гэхэдэ, хамтын байрын соёлой гуламта — улаан булан ха юм. Тэндэ уран һайханай бүлгэм ээлжээтэ репетицээ хэнэ, сүлөөтэйшүүл шатар, домино табина, ажаһуудалай соведээрхин зүблөө татана, үдэшэндөө телевизор харана.

Хамтын байрын ажабайдал ямар нэгэн айхабтар ехэ коллективэй ажабайдал шэнги. Орехово-Зуево городой Ждановай нэрэмжэтэ үйлсэдэ ажаһуугшадай үүсхэл һанана бээзэт? Коммунис ажаһуудалай гудамжын түлөө тэдэнэр тэмсээ һэн гүбэ. Тэрэ үүсхэлые хамтын 75-дахи байраархин халан абаһан. Түүхэ намтарыень үта үнжэгайгаар хөөрөөд яахамнайб. Богонёор хэлэхэдэ, түрүүн таһалга бүхэн коммунис нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ эхилээ. Таһалга соо хоёр-гурбан басагад ажаһуудаг. Тиихэдээ байра сооһь хододоо сэбэр, арюун байха. Хүн бүхэн һайнаар ажаллаха, заатагүй һураха, хамтын байрын хэрэгтэ хабаадалсаха.

Хабарай, зунай, убэлэйшье үдэр болог, хамаагүй олоороо хүтэрэлдэһэн басагад кино, театрта ошоожо ябаха. Үгышье һаа сапаар сэнгэхэ, хабартаа тэрэнгидэ ошохо, зундаа онгосоор аяншалга хэхэ. Эдэ залуушуулай һанажа ядаха юумэ гэжэ үгы.

Ороодхиходо һаруул коридор. Үндэр гэгшын сэсэгүүд сонхонуудые шэмэглэнэ. Таһалга бүхэн соо арюун сэбэр. Дуб модоор хэгдэһэн орон шэрээнүүд гоёор заһаатай. Томонууд толи гэрэлнүүд углуудэ байна. Хүн бүхэн өөрын библиотекэтэй... Эдэ бүгэдэ газаа талань ааб даа. Зүгөөр хамтын байрада үни байгаад үзэбэл, бата бэхи коллективэй хүсэ, нүлөө гансата ойлгохот. Шиции гансаардаад гү, али мууxан харгыда ороболшни, эндэхид шамайе мини орхихогүй.

Люба Л. гэгшэ хэнһээшье илгаагүй басаган байһан юм, хүүгэдэй яслида хүдэлхэ зуураа, ажалдаа ходо магтаалтай ябадаг һэн. Зүгөөр нэгэ хирэ элдэб хүбүүд, басагадаар нүхэсөөд, амаралтын үдэрнүүдтэ үгы болошодог, эндэ тэндэ бага зэргын архи тамхинай найрта ябалсадаг болоо. Милициин таһагайхид хоёр-гурба дахин ерэжэ, хамтын байрын комендантда хэлээ. Хамтын 39-дэхи байраархин тэрэ басагые яажашье ядаа. Һүүлэй һүүлдэ 75-дахи байрада энээниие байлгаха гэжэ шиидэбэд.

Басагадшье Любые һайнаар угтаа һэн. Теэд энэ байрада орохолоороо гансата болёо гэжэ һанаа гүт? Үгы даа. Хүнэй хараагүйдэ таһалга соогоо тамхишье татаад абаха, элдэб хүнүүдые суглуулха.

Ажаһуудалай совет энээниие хёрхоор хаpажа байгаа. Нэгэтэ арбан табан хүнэй сугларһан зүблөөн дээрэ Любые дуудаа һэн... Һүүлдэнь үшөө нэгэ дахин... Люба мүнөө басагадтаа гансал баярые хүргэдэг. Тэрэ ойлгоо ха юм.

Хамтын байрын ажаһуудалай соведэй түрүүлэгшэ Ирина Локтюшова хөөрэнэ:

— Ганса гаһэн амяараа бэшэбди. Бултал нэгэнэйнгээ түлөө, үгышье һаа нэгэн бултанайнгаа түлөө гээшэ манайда юм. Ехэнхи басагаднай хүдөөгэй. 51 таһалганууд соо 2—3-дааpaа байнабди. Локомотив-вагон заһабарилгын заводто хүдэлдэгшье басагад, багшанар, медигүүд, инженернүүд байдаг. Тиибэшье бултадаа эдэбхитэй юм.

Нээрээншье ажаллаха, һураха, һайнаар ажаһууха гэгшые тэгшэ бариһан хүнүүд эдэл. Захаһаань жэшээ абая. Надежда Каурова заводой котел барилгын цехэй токарь, коммунис ажалай ударник, үдэшын һургуулида һурадаг. Надиин дуу дуулахые шагнаһан һайт! Хамтын байрынгаа уран һайханай бүлгэмдэ ороно. Үгышье һаа Евдокия Чикова. Залуу коммунист. Заводто диспетчерээр хүдэлнэ, коммунис ажалай ударник. Хамтын байрын монтер. Улаан буланиие даагша. Иимэшүүл олон даа.

75-дахи байрынхид хамтын 89-дэхи, 39-дэхи байрануудтай мурысэнэ. «Таһалга бүхэн коммунис ажаһуудалай түлөө тэмсэхэ, энэ Комсомольско гудамжые сэсэрлигэй үйлсэ болгохо».. Олон даа эрмэлзэлнүүд... 75-дахи байрын уран һайханай бүлгэм район дотороо түрүү һуури эзэлнэ, санаар мурысөөн, эстафетэ, һорёон, урилдаан болог даа. 75-дахи байраархин түрүү зэргэдэ...

Коммунис ажаһуудал ганса сэбэр гоё, баян тэниглэнһээ бэшэ ха юм. Эндэ хани нүхэсэл ёһотойгоор бэхижэнэ. Гарагай долоон бүхэндэ ямар гоё вечернүүд үнгэргэгдэнэб, «Нүхэсэл, инаг дуран, гэр бүлэ» гэһэн асуудалаар хэды олон һонирхолтой хөөрэлдөөн болооб, эдэ бүгэдэ хамтын байрын ажаһуудалай соведэй габьяа байха даа. Соведэй түрүүлэгшэ Ирина Локтюшова, гэшүүд Галина Залуцкая, Надежда Каурова, Нэлля Кожевина, Нина Молчанова гэгшэд өөһэдөө сүлөөшьегүй һаа, ямар ехэ ажал ябуулнаб? Үдэшэ бүхэндэ ариг сэбэрые сахилгын комисси таһалгануудые шалгана.

...Иимэл ажаһуудалтай хамтын байрада хүхюутэй.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Коммунис алдартай хамтын 75-дахи байрада байдаг (зүүн гарһаа) М. Краснобаева, Т. Арапова, Э. Кранефельд гэгшэд ЛВРЗ-гэй булад шудхалгын цехтэ хэбшэдээр ажалладаг юм. Тэдэнэр багшанарай институтда заочноор һурал сана.

А. КУРТИГАН фото.

Баясан, баясан ажалламаар

Ажаһуудалаймнай улам һалбархын түлөө гүрэн ямар ехэ анхарал хандуулна гээшэб! Колхознигуудта пенси үгтэхэнь... Колхозуудта профсоюзна организацинууд эмхидхэгдэхэнь... Манай «Знамя Ленина» колхоз һүүлэй жэлнүүдтэ колхознигуудтаа гэжэ ямар ехэ оролдолго гарганаб? Шэнэ һургуули, интернат, хүүгэдэй ясли, саад, клуб баригдаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ зуу гаран шэнэ гэрнүүд баригдаа.

Тиибэшье бидэ үшөөл үүсхэл, эдэбхеэр үшөөл бага байнабди. Коммунис ажалай ударник Чимитцырен Гомбоев шэнгеэр хүдэлдэг һаа ямар гээшэб! Энэ хүнэй ажахын тоосоото бригадын ажал тухай дуулаа ёһотойт. Ёһотойл ажалша, үнэн сэхэ, коммунис ёһоной хүн... Теэд нимэ ажалшан колхоз соомнай үшөөл үсөөншэг.

Колхознай энэ жэлдэ яаха аргагүй амжалтатай. Гүрэндэ таряа худалдаха түсэбһөө гадуур 33 мянган центнер таряа худалдаһан габьяатайбди. Ажаллахыншье ажаллажа яһалаа... ха байнабди. Теэ... тамхихан яһалаа ... даа. Таряа хур... шье үедэ хэдэхэн ... үзэгдэһэн байха. ... тамхинаймнай үе... лодог һаа, ажалн... рил урагшатай ... һэн.

Парти, правит... вынгаа анхарала... баясан, ажаһуу... ажалаа шэмэглэе... жөөе.

И. ГЕНИН...
Мухар-Шэб...
«Знамя Лени...
колхозой гэшү...

ГЭЭГДЭХЭЛ ДУРАМНАЙ ҮГЫ

Коммунис ажаһуудалай түлөө тэмсэл хаанашье болобо байна. Коммунис ажалай түрүүшүүл, бригада, звено гэһэн үгэнүүдые хаанашье дууланабди. Хэнэйшье мэдэһээр хүн зоноймнай ажаһуудал жэлһээ жэлдэ ургажал байдаг ааб даа. Манай Саянай совхоздошье шэнэ шэнэ хубилалтанууд болоожол байдаг. Жэшээлхэдэ, совхозоймнай 3-дахи отделенидэхи Могой гэжэ газарта һаалишадта гэжэ хэдэн шэнэ гэр, улаан булан баригданхай.

Энэнышье шэнэ юумэн бэшэ, иимэ юумэн хаанашье болобо байдаг. Гэхэтэй хамта, манай эндэ коммунис ажаһуудалай тэмсэлэй түлөө шэнэ амисхаал үзэгдэнэгүй. Соёлой гуламта — клубшье гээшэмнай муртай хүдэлнэгүй, гансал кино харуулха һайтайбди... Теэд түрүү дүй дуршал нэбтэрүүлхэ, коммунистһаа жэшээ абаха талаар хүдэлмэри ябуулха гэһэн хэмжээ ябуулганууд юушье байхагүй. Таряа хураалгын үедэ уран һайханай нэгэшье концерт харуулагдаагүй. Клубые даагша Дармахеев тиигэд иигэд гээд байна даа.

Медпунктмнай хоёр һара хүдэлнэгүй. Иигэжэ байхадаа манай совхозой партком зонойнгоо ажаһуудалда үшөөл анхаралаа багаар хандуулна даа. Яалтай гээшэб?!

С. ШАГДУРОВА,
Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин Саянай совхозой хүдэлмэришэн, коммунистка.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной октябриин 8.

ШЭНЭ ГЭРЭЙ НААДАНДА...

— «Байкал» колхозоорхин барилгадаа бэрхэ, адуу малаа адуулха, гаргалуулхада бэрхэ, — гэһэн суу ганса Захаамин нютагаархин бэшэ, бүхы Буряад ороной хүн зон мэдэхэ бэшэ аал? Һүүлэй хэдэхэн жэлэй туршада Утаата тосхондо гүшэ гаран гэр бодхоогдоо, шэнэ үйлсэдэ гэрнүүдые толлоо. Тогтохо Гонжитов, Дамдинцырен Ламаев, Федор Замбалов, Сандан Самбуев, мүн бусадшье эдэ гэрэй эзэд байха.

— Шэнэ гэрэй наадан болохонь!

— Сандамнай айл боложо, шэнэ гэр соогоо түрэ хэжэ хүхинэхэнь! — гэһэн үгэ тараба.

Дала гара наһатай Урбаа таабай — нютагай пеэшэншэн. Санданай һаяхан бариһан гэр соо пеэшэн хэжэ дүүргэхэдээ:

— Урхоориши хододоо утаан гаража, үүдээрши хододоо айлшад орожо байг! — гэжэ юрөөгөө һэн.

Удаашьегүй шэнэ гэр соо Сандан Маруся хоёрой түрэ найр хүхинэжэ байба. «Байкал» колхозоорхин иигэжэ залуу хоёрой шэнэ һайхан гудамжада гал носоолсоһон... Жаргал хүсэнэбди танда, Сандан Маруся хоёрнай!

...Фёдор Даша хоёр залуу зон... Тиигээд һаяхан яалдаба гээшэб? Архиин һогтуугаар нэгэниинь нэгэеэ наншахадаа?... Сомоной түрүүлэгшэ Буда Шагдурович Гармаев нүхэдэй сүүдэй гэшүүд эдэ хоёрые һайсахан «мушхаба».

— Нэрэ хүндэеэ һанахаяа яанат?

УТААТА-ДАЛАХАЙДА СЭЛМЭГХЭН

— Колхознай коммунис нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байна!

— Үдэр дунда архи уугаад, гурим журам эбдэхэт!

Хүлэршэһэн Фёдор клубай гэшхүүр дээрэ гаража һууба. Урдань Утаатын уужам үйлсэ, шэнэ гэрнүүдэй жэрэлзээн... Архи, тамхяа саашань болгоогүйдэ... Болихол хэрэгтэй.

Олониитын эдэбхитэд В. Дарижапова, Г. Гончикова, Р. Доржиева, Е. Раднаева, Б. Жалсанова гэгшэд һаалишадта ошохонь, тэндэ лекци уншахань, хөөрэлдөө хэхэнь, шэнэ номуудые абаашахань. Малшаднай олон ха юм. Аяар хори гаран гүүртэ. Гүүртэ бүхэн дээрэ радиоприемник. Һүүлэй жэлнүүдтэ малшадта гэжэ хори гаран шэнэ гэрнүүд баригдаһан. 4—5 бани халуун уураараа амилна.

Мүнөө үдэшэ наадан болохонь. Колхозой малшад, адуулгашад эндэ суглараа. Санагын дунда һургууляархин наада табихань.

— Клубтнай яаһан гоё юм?

— Хэзээ иигэжэ хээбта?

— Бүри һаянай. Үнгэрһэн жэлдэ. Иигээд малшадай зунай бэлшээриһээ бултадаа убэлжөөнүүдтээ бууһан хойнол өөһэдымнай уран һайханай бүлгэмэйхид наада табидаг болохо. Аяар хори гаран номер... — гээд, клубые даагша Самбуев хэлэнэ.

— Шээрэнэй шэнэ культбазада наадан болохонь гү?

— Болохо даа. Тэндэш бүри һаяар малшадта гэжэ баригдаһан шэнэ гэртэ наадан болохонь...

УГАЙ БЭШЭГЭЙ ҮРГЭЛЖЭЛЭЛ...

Утаата-Далахайн сомоной түрүүлэгшэ Буда Шагдурович Гармаев хуушан монголоор бэшээтэй, шарлашаһан хуудаһануудтай нэгэ дэбтэр хадагалжа ябадаг. Тэрэнээ хүндэшье харуулдаггүй. Тэрэнь юуб гэбэл, угай бэшэг...

Утаата-Далахайн хүн зоной уг гарбал хаанаһаа эхитэй хаб? Энэ арын Түнхэнһөө утаһатай гү? Эдэ бүгэдэ асуудал Буда Шагдуровичые һонирхуулдагшье һаа, үшөө нэгэ шухала хэрэг тэрэниие бүри ехээр хүлгүүлнэ. Энэмнай хүн зоной ажаһуудал...

Буда Шагдурович өөрөөшье наһатайхан лэ даа. Пенсидэ үни гараһан аад, ажаллажал ябана. Мүнөө Утаата-Далахай нютагуудаар ябаад лэ ерэхэдээ ямаршьеб шэнэ шэнэ хубилалтын боложо байһые элеэр харадаг шуу.

Колхоз соо оройдоо 280 гаран ажалшан. Теэд тэдэнэй хэдынь малда ябана гээшэб! Аяар 130-аад хүн. Мал дээрэ ямар хүнүүд ябана гэжэ һананат. Эгээл түрүү, бэрхэ хүнүүдынь. Тиимэл хүнүүдшье өөһэдынгөө ажаһуудалые ямар болгоо гэжэ һананат. Барилгашан Цыбикжап Дымпилов Утаата-Далайхадаа суутай. Тэрэнэй гараар, тэрэнэй хүтэлбэри доро ямар олон гэрнүүд баригдааб! Теэд һүүлэй үедэ залуу барилгашадшье олон болошоо. Николай Ендонов, Владимир Дылыков, Дамдинцырен Ламаев, Дагба Дылыков, мүн бусадшье һүүлэй жэлдэ малшадта гэжэ бариһдаһан хори, гушан гэрые табиһан байха.

Буда Шагдурович хэдэн жэлэй урда тээ сомоной гүйсэдкомой зүблөөн дээрэ нимэ асуудал табяа һэн: колхознигуудайнгаа үхибүүдтэ интернат эмхидхэе, өөһэдынгөө мэргэжэлтэдтэй болоё.

Мүнөө Санагын дунда һургуулиин дэргэдэ утаата-далахайнхидай гэжэ интернат байдаг. Колхозой мүнтөөр тэндэхи һурагшад үдэрэй дүрбэ дахин эдеэлүүлэгдэнэ. Утаата-Далахайн залуушуул саашаа һураха хүсэлэнтэй, һуранашье, аяар 30 гаран хүн дээдэ һургуулинуудта ошонхой. Дээдэ һургуули дүүргээдшье ерэһэн хүнүүд, мэргэжэлтэд олон даа. Михаил Цыреновые хараад үзэе. Зоотехник. Мүнөө колхозой партийна организациин секретарь һаяшаг даа. Михаилай комсомольско түрэ дээрэ хүхиһэнөө хүн мартахагүй. Мүн багша Хандажап Цыренова институт дүүргээд, эндээ багшална.

Утаата-Далахайн үйлсэ, гудамжа өөрын гуримтай байха. Эхэнэрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ Роза Па... Куликова эндэхи гурим со... ямар эмхитэйгээр ябуулнаб! ...эзэн эхэнэр бүхэн газаагаа ... һуулгаха. Модошье һуулг... эхилээ.

Стадион, гостиница... Ста... барилгые депутадууд түргэдхэ... Шагдуровичые, сомоной гүйс... һуулгахаяа болёо һэн. Мүнөө ... ямар зохидхон стадион гээшэ... тиницын һуури табигдаа...

Эдэ бүгэдые тоолохо боло... олон ааб даа. Зүгөөр Буда Ша... вич шарлашаһан хуудаһатай, у... шэгэй дэбтэр соогоо шэнээр ... бэшээ:

— Залуу ондоо үетэн, эдэ... гарбал сэхэ Октябрьһаа утаһ...

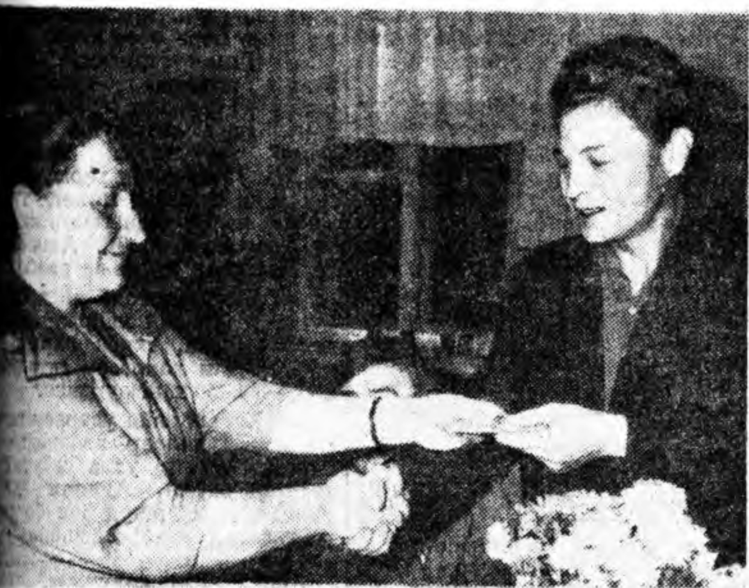
Мүнөө Буда Шагдурович ... та ошохоёо яарана. Һонгинод... малшадтаа ном эльгээхыень ... текарь Евдокия Раднаевада ... болоо. Бэрхэл басаган даа, ... жэлээ Далахайн хүдөөгэй биб... кэдэ хүдэлнэ, нүүдэл биб... гээшыеш гүүртэ бүхэн дээрэ ... тарааха.

* * *

Газаа сэлмэг. Шара набш... дэһэн саг. Буда Шагдурович ут... бэшэгэй дэбтэр дээрэ «Байка... хозойнгоо ударнигуудай нэрэ ... нэ. Һүүлдэнь тэдэнэй үхибүү... дэ һургуулиин студентнэрые ... һаяхан түрэһэн хүбүүхэнэй... тэндэ шэнтэн ороно. Яажа ... тэрэш 7-дохи космонавт ... аалам?

М. ЖАМЬ...

ЗАМАЙМНАЙ ЗАЛУУРШАД ОЛОШОРНО

Республика доторнай шэрэгдэг почтын утань 6000 гаран километр. Бүхы почто шэрэлгын 89 процентнь автотранспортаар бэсэлэгдэнэ.

Буряадай хэлхеэ холбооной управлениин автотранспортна конторын жолоошод шэрэдэг почтоёо хэрэгтэй газартань саг соонь хүргэхэ гэжэ оролдохоһоо гадна, хэлхеэ холбооной лини заһабарилгада хэрэглэгдэдэг 8000—10000 столбо жэл бүхэндэ зөөдэг, мүн хэлхеэ холбооной түхеэрэлгэ хэрэгтэй газартань абаашадаг гээшэ.

Автотранспортна конторын жолоошод коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Мүрысөөндэ 11 бригада хабаадалсадаг, бусад жолоошод тус бүтэдөө социалис уялга абанхай. И. О. Кармаков, В. М. Шульгин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд ажалдаа амжалта түйлажа, өөрэдын социалис уялгаяа дүүргэн, коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Автоконторын жолоошодой гурбанайнь нэгэ хуби коммунис ажалай ударнигууд болоо.

Коммунис ажалай ударнигуудай слет автотранспортна конторын улаан булан соо һаяхан үнгэргэгдэбэ. Энэ мүрысөө улам саашань дэлгэрүүлхэ тухай асуудал слет дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Хэлхеэ холбооной жолоошоор 1936 онһоо хүдэлдэг, коммунис ажалай ударник И. О. Шафировай элидхэлэй һүүлээр ажалдаа шалгарһан түрүүшүүлдэ коммунис ажалай ударнигай үнэмшэлгэ, тэмдэгүүд барюулагдаа.

Слёдто сугларагшад коммунис ажалай түлөө мүрысөө хүгжөөн дэлгэрүүлхэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулха, ажалдаа, ажабайдалдаа коммунизм байгуулагшын ёһо гурим нэбтэрүүлхэ тухай нүхэрэй ёһоор хөөрэлдэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: АТК-гай хүдэлмэришэнэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо М. И. Игумнова коммунис ажалай ударнигай үнэмшэлгэ, тэмдэг жолоошон Ю. А. Поздеевтэ барюулжа байна.

И. ГОРБЫЛЕВ,
тус управлениин АТК-гай хүдэлмэришэн.

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгын түгэсхэл

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

бүхы Германиин 1936 оной хэм хэмжээндэ хүрэхэ байха. Энэнь ГДР-эй үүргые, удха шанарые багадхаха гэдэг хархис бүлэгүүдэй һэдэлгэдэ эндэхи ажалшадай харюу, социализмын тон бүлюу һайн байһанай гэршэ болоно гэжэ Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглэбэ.

ГДР-тэхи немец хүдэлмэришэн ангиин түрүү хүсые марксизм-ленинизмын үндэһөөр нэгэдхэн жагсааһанай угаа ехэ удха шанартай байһые Л. И. Брежнев тэмдэглээ. Эб найрамдалай, социализмын түлөө тэмсэлдэ хүдэлмэришэн ангиин хүсые элсүүлжэ, партинуудай, антифашис бүлэгэй, демократическа Германиин национальна фронтын оршон соо эдэ агууехэ уг зорилгонуудай аша туһада бүхы демократическа партинуудай, ажалшадай эмхинүүдэй харилсаа холбоо хангажа шадаха байһанаа СЕПГ элирхэйлэн харуулаа. Политическэ эдэ орёо зорилгонуудые шиидхэһэниинь коммунис хүдэлөөнэй уласхоорондын дүй дүршэлэй баялигта ГДР-эй коммунистнуудай оруулһан шухала хубитань болоно гэжэ Л. И. Брежнев хэлэбэ.

ГДР хадаа Европодохи социалис нэгэдэлэй баруун захын хилэ дээрэ байдаг. Тиигээд Баруун Германиин, мүн бусад империалистнуудай зүгһөө саг үргэлжэ харшалагдадаг байгаа. Тиигэбэшье ГДР энэ тэмсэлдээ хэзээшье гансаардаагүй. Анхан тогтоһон үдэрһөө хойшо мүнөө хүрэтэр хододоо Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай дэмжэлгэдэ, аха дүүгэй талархалда түшэглэнэ.

Тус республикын ажалшад түүхэтэ зорилгонуудаа амжалтатайгаар шиидхэхэ: ГДР-тэ социализм байгуулжа дүүргээд, коммунис общество тогтожо ороход байһандань этигэнэбди гэжэ Л. И. Брежнев мэдүүлээ.

Уласхоорондын оршон соо ГДР-эй нэрэ хүндын улам дээшэлжэ, олохон гүрэнүүдтэй харилсаа холбоогоо саг үргэлжэ үргэдхэжэ, бэхижүүлжэ байһыень онсолон тэмдэглээд, Л. И. Брежнев иигэжэ хэлэбэ:

Германиин хэрэгые эбэй гуримаар шиидхэхэ асуудалнууд, Европодохи аюулгүй байдал батадхаха, эб найрамдал хангаха ябадалтай холбоотой бусадшье асуудалнууд Германиин Демократическа Республикын хабаадалгагүйгөөр шиидхэгдэжэ шадагдахагүй гэжэ мүнөө хүсэд үндэһэ баримтатайгаар хэлэжэ болохо байна.

Политикын, экономикын, эрдэм болон соёлой талаар Советскэ Союз ГДР хоёрой хоорондо аша үрэтэй харилсаа холбооной хүгжөөгдэжэ байһан тухай хэлээд, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха түсэбүүдээ совет хүнүүдэй амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан тухай хөөрэбэ.

СССР-эй болон ГДР-эй хоорондын хани барисаан, харилсан туһалалсалга ба харилсаа холбоон тухай һаяхан хүсэндөө ороһон договор манай арадуудай аха дүүгэй холбоое улам хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ бүри ехэ арга боломжо олгоно гэжэ Л. И. Брежнев үргэлжэлүүлэн хэлэбэ. Тус договорой статьянуудые анхаралтайгаар уншажа үзэгты, тиигэбэл: ГДР-эй хилэдэ, тэрэнэй аюулгүй байдалда халдан добтолхые һанаархагшадай ямар юумэнтэй дайралдаха байһаниинь эли болохо гэжэ, бусадай газар дайдада обтон хорхойтогшодто зүбшэлхэ байнабди гэбэ.

КПСС, СЕПГ болбол ленинизмдэ үнэн байдаг бусад бүхы коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудтай хамта нэгэдэмэл фронтоор марксизм-ленинизмые хамгаалан тэмсэнэ гэжэ оратор онсолон тэмдэглээ. Аха дүү партинуудай тон олонхинь Ленинэй зааһан замаар алдаагүй дабшана, Московско зүблөөнүүдэй Деклараци ба Мэдүүлгын хараа бодолдо үнэн байна, коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые хамгаална. Коммунистнуудай уласхоорондын хуралдаа зарлалга энэ замдахи шухала алхам болохо ёһотой гэжэ нүхэр Брежнев онсолон тэмдэглээ.

Германиин асуудалые шиидхэлгын талаар СССР, ГДР адли һанал бодолтой байна. Уласхоорондын түгшүүрилэй шалтагаан болоһон тон орёо асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхэ зам энэмнай нээжэ үгэнэ. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үлэгдэлнүүдые усадхаха, Германиин асуудалые эбэй гуримаар шиидхэхэһээ үлүү шухала зорилго байхагүй.

ГДР-эй 15-жэл — тэмсэл болон илалтын зам. Маркс, Энгельс, Ленинэй агуу ехэ һургаалай илагдашагүй тугые дээрэ үргэжэ ябагша Германиин хүдэлмэришэн-таряашанай гүрэнэй тогтонин, батажалгын бэрхэтэйшье һаа, гайхамшаг удха шанартай жэлнүүд болоно гэжэ оратор тэмдэглэбэ. Советскэ Союз социализмын, амгалан байдалай түлөө түүхэтэ тэмсэлдээ ГДР-тэй ходо хамта ябадаг байгаа, хамта ябахашье байха. Бусад аха дүү оронуудтай хамта нягтаар жагсан, ерээдүйн жабхалан һайхан байдал тээшэ найдамтайгаар дабшанабди. Түйлаһан амжалтануудаараа омогорхохо дүүрэн үндэһэ баримта манда бии. Гэхэтэй хамта, үглөөдэр бүри ехэ, бүри гайхамшаг амжалтануудые түйлахын тула шухала бүхы юумэ хэжэ байнабди. Манай үнэн зүб агуу ехэ хэрэгэй — эб найрамдалай, социализм болон коммунизмын хэрэгэй эсэслэн илаха байһанда этигэнэбди!

Л. И. Брежнев үгэеэ түгэсхэхэдөө, Европын түбтэхи амгалан байдалай, социализмын түшэг тулгуури болоһон Германиин Демократическа Республикын хүндэлэлдэ, СССР-эй болон ГДР-эй арадуудай эбдэршэгүй бата хани барисаанай, хамагые илагша марксизм-ленинизмын агууехэ һургаалай хүндэлэлдэ, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдалай мандалгын хүндэлэлдэ юрөөл табиба.

ХЭШЭЭЛЭЙ ҮЕДЭ

ЭТЮД

КЛАСС СОО гансал гүүрһануудай хахиналдаха, саарһанай халта һаршаганаха дуулдана. «Коммунис ажаһуудалай түлөө» гээд самбар дээрэ ээлжээтэ сочинениин нэрэ аржытар бэшээтэй. Хүбүүншье нүхэдтээ адли бололдон, шурьюулжа ороно.

— Асуудал бии гү?

— Үгыл даа,— гэһэн абяан гарана.

Багша үргэн ехэ сонхын хажууда ошожо, бодолгото болон газаашаа шэртэнэ... Үглөөнэй наран мандажа, үүлэгүй намарай һаруул огторгой сэнхиинэ. Загастай тосхоной үйлсэдэ ороохо ашаһан машинануудай һүндэлхэнь, баһа хүнүүдэй яаралтайгаар алхалалдахань палисадник соохи уляангирнуудай һэбшээндэ гурбэн гүйбахань үзэгдэнэ. Тиигэбэшье багша тад ондоо юумэн тухай бодолгото болоно янзатай. «Коммунизмын үедэ ажаһууха — эрдэм болбосорол ехэтэй, элүүр энхэ бэетэй, арюун һайхан сэдьхэлтэниие хүмүүжүүлхэ — иимэ аласай нангин зорилгоёо бэелүүлхэ үүргэмнай... Зүгөөр лэ ургажа ябаа улаан бургааһан — эдир үетэниие эгээ түрүүшын үдэрһөө эхилээд лэ эрхим һайнаар һургаха, хүмүүжүүлхэ ёһотойбди... Теэд коммунис ёһоор ажаһууха гэдэгые эдэнэр юун гэжэ ухамайлдаг, ойлгодог юм ааб даа»,— гээд һанахатайгаа адли сонхын хажууһаа һөөргөө эрьен, партануудай хоорондуур алхалан, хэнэй ямараар, юун гэжэ бэшэжэ эхилһые һонирхон ажаглана. «Коммунис ёһоор ажаһуухын тула нэн түрүүн коммунис ёһоор ажаллаха ёһотойбди. Энэ хоёрнай хоорондоо таһаршагүй холбоотой бшуу»,— гээд нэгэнэй аржытар бэшэжэ эхилһэн байхадань, айхабтар сэдьхэлээ ханаһан түхэлтэй боложо, бэшэ нүхэдэйнь дэргэдэ ошоно. Тиин ябахадаа «маанад— багшанар үхибүүдые шэнэ ёһо заншалнуудта дадхаан һургахын тула өөһэдөө шэнэ ёһоор заншаһан, коммунис ажаһуудалай үльгэр жэшээ харуулһан байха ёһотойбди»— гээд шэбшэхэдээ, нёдондо жэлһээ эхилжэ, коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэ олохын түлөө һургуулиингаа бүхы багшанарай тэмсэжэ эхилһыень һанаандаа оруулжа, халима дүүрэн баяраар ээлэгдэнэ. «Теэд багша байтаад, жэшээнь, өөрөө архидажа гү, ажалдаа ахир нобшоор хандажа ябабал, ямар үрэ гаралтайб даа. Өөрөө хэды ехэ эрдэмтэй, гоё гоёмсоршье һаа, муу жэшээ харуулбал, һалаһан лэ хэрэг шуу. Халбага дабирхайгаар боошхо дүүрэн зүгын тоһо гутааха гээшэ энэл ха юм. Багшанар, түрэлхид ямар бэ — һурагшад, үхибүүд баһал тиимээр һурадаг бээзэ. Энээниие гол хараадаа абажа, дурсагдаһан— Буряадай АССР-эй габьяата багша Долгор Намжиловна Намжилова түрэл Чисаанынтаа 8 жэлэй һургуулиин коллектив соо нилээдхэн ехэ үүсхэл гаргаһан байха юм. «Маанад—багшанарай хэнэй ямараар хүдэлдэгые, ямараар бэеэ абажа ябадагые үхибүүд мэдэнэгүй гэжэ гү? Бултыень лэ мэдэһэн байха. Өөһэдымнай дутуу дундые — хэнтэй, яахадаа, ямараар нүхэсэһые, уулзаһые гү даа, али ямараар хубсалжа, ямар сэдьхэл сэдьхэжэ ябадаг хүрэтэрнай ойлгоно ха юм. Гэртээшье байгаад, үхибүүнэй нюдэнһөө муугаа нюужа шадахагүйш. Өөһэдөө психологуудшье һаамнай, үхибүүднай баһал хажуу тээһээшни хэдэн арбаад нюдөөр шобто хараһан, хоорондоо зүбшэлдэжэ, тоосолдожо байгаад хөөрэлдэһэн байха. Һайн хээ һаашни һажаалдаха, муу хээ һаашни, муушалжа байгаад лэ баһал һажаалдаха. Иимэл ха юм даа үхибүүд. Тэдэниие үнэн коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ гээ һаа, өөһэдөө коммунис ажалай, коммунис ажаһуудалай үльгэр жэшээ харуулха, иимэ уялга багша бүхэн бэе дээрээ даажа абаад, заатагүй бэелүүлхэ ёһотойбди,— гэжэ Долгор Намжиловна анха нэгэтэ педсовет дээрэ дурадхаһан. даншье һаа нэтэрүүгээр идхажа ороһон, энэньшье бүгэдын зүгһөө халуун һайшаалда хүртэһэн байгаа юм... Уданшьегүй дурсагдаһэн коллективэй багшанар ээлжээтэ зүблөөндөө суглархадаа, тоншье хатуу, дэлгэрэнгы уялга даажа абаа бэлэй.

...Багша класс соогуураа аали намдууханаар алхална. «Коммунис ажаһуудал тухай хэниинь юун гэжэ ойлгоһон байдаг юм ааб? Үнэн дээрээ тэрэнээ хэр сахидаг гээшэб... Энэ сочинениин дүнгөөр ехэ хөөрэлдөө хэхэ болоо» гэхэ мэтээр багша бодолгото болоһон зандаа, үнөөхи сонхынгоо дэргэдэ ошожо, ажабайдалай «хүлгөөтэ эрьедэ» зогсоно, эрилтыень ямараар хангажа байһанаа дахин дахин шэбшэжэ үзэнэ.

Иимэл багшанар коммунис ажаһуудалаймнай эхин булагай эзэд болоһон хүнүүд ха юм даа.

Р. ЦЫБИКОВ.

ДУНДА АЗИ ЕРЭХЭ 15 ЖЭЛЭЙ ҮЕЭР ЯМАР БОЛОХОБ?

Танай республика 1980 ондо ямар болоод байхаб гэжэ һананат? гэһэн асуудалтайгаар АПН-эй корреспондентнүүд Дунда Азиин республиканuудай Министрнүүдэй Соведүүдэй түрүүлэгшэнэртэ хандаа. ***Дүрбэн премьерэй үгэһэн харюуе эндэ тунхагдахамнай.***

АЛИ БҮХЫ АРГА БОЛОМЖО МАНДА БИИ

Рахманкул КУРБАНОВ,
Узбегэй ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ

Узбекистан 1980 ондо хүгжэлтэ түгэс, оньһожоруулагдамал республика болохо. Узбек арадай ажаһуудалай хэм хэмжээн Баруун тээхи оронуудтахиһаа бүри дээшээ болохо.

Энэ хадаа ганса минии һанаашалга бэшэ,— нэгэ хүн юун тухайшье бодожо болохо ха юм!— гэжэ онсолон тэмдэглэхые хүсэхэ байнаб. Энэмнай — мэргэжэлтэдэй, экономистнуудай научна ёһоор тодорхойлон зохёоһон түсэбүүд болоно. Энэмнай — совет коммунистнуудай табиһан, бүхы арадай һайшааһан программа гээшэ.

Эдэ бодомжын ёһоор, Узбекистан 1960 онойхиһоо 8 дахин ехэ продукци 1980 ондо үгэхэ. Энэмнай ямар ушар удхатайб гэхэдэ, мүнөөнэй Узбегэй ССР шэнги 8 тиимэ республика шэнээр бии болгогдохо жэшээтэй.

Хараалһан зорилгоёо бэелүүлхэ бүхы арга боломжо: барилга хэдэг баян дүй дүршэл, мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд манайда бии. Геологуудай оролдолгын ашаар манай уг баялигуудта — газар ба наранда—байгаалиин газай, уһанай эршэ хүсэнэй айхабтар ехэ нөөсэ нэмээгдээ. Дунда Азиин республиканууд ажал хүдэлмэреэ хубаажа бүтээдэг: хамтадаа барилга хэдэг, сүл талые хамтадаа элдүүрилэн ашагладаг болоод, хүгжэлтэ дэбжэлтэеэ улам түргэдхэнэ.

1980 ондо зуун миллиард киловатт-часай хэмжээтэй электрын элшэ хүсэ абахаар хараалагдайбди. Энэ хадаа мүнөө бүхы Советскэ Союзай үйлэдбэрилэн абадаг электрын элшэ хүсэнэй дүрбэнэй нэгэ хубида дүтэрхы болохо байна. Ташкентын оршондо, Навоица тепловой электростанцинуудые барихабди. Чаткалай хадануудта хүсэн түгэс хэдэн ГЭС-үүдые барижа, заводуудтаа элшэ хүсэ, тала дайдадаа—уһа үгэхөөр хараалагдаа. 4—4,5 миллион киловатт хүсэтэй Узбегэй томо ГРЭС Беговадай оршондо һаяар баригдажа эхилхэнь. Энэ станци Бухарай газ хэрэглэн, жэл соо 26—28 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ үгэхэ юм.

Үнөөр хямда электрын элшэ хүсэ, байгаалиин газай барагдашагүй нөөсые ашаглаһанай үндэһөөр химиин промышленностиин хүгжэлтэ түргэдхэгдөө. Химиин продукци 1980 он хүрэтэр 70 дахин шахуу ехэ болохо байха.

Хүдөө ажахы тушаа хэлэбэл иимэ: 1980 оной үеэр хүдөө ажахымнай байгаалиин гасалангһаа дулдыдахаяа болихо байха гэжэ һананаб. Байгаалиин хүсэ өөһэдынгөө мэдэлдэ оруулдаг болонтожо байнхайбди. Уһалагдадаг газарайнгаа талмайе хоёр дахин ехэ болгохо зорилго табигдана. Ондоогоор хэлэбэл, 2,5 миллион гектар газараа хүсэд уһалуулха ёһотой бологдоно. Иимэ юумэ хэхэ газаршье, техникэшье, хүсэлэншье манда бии. Гансахан Каршинскэ талада (1,3 миллион га) хэдэн зуугаад томо гэгшын шэнэ совхозууд тогтоогдохо байха.

Мүнөөнэйхиһөө хоёр дахин ехэ гэхэ гү, али долоон миллион тонно сэбэрлэгдээгүй хлопок 1980 ондо абаха һанаатайбди.

Узбек хүнэй ажабайдал 15 жэлэй үеэр ямар болоод байхаб?

Бүлэ бүхэн тусгаар байратай, тэрэнэйнгээ түлөө нэгэшье мүнгэ түлэдэггүй болохо байха. Гэр байра, городой транспорт медицинын туһаламжа шэнги миинтээр хэрэглэгдэдэг болохо.

Хүдэлмэриин үдэр богони болохо. Узбекистанда, бусад совет республиканууднал адляар, недели соо 35 час хүдэлөөд, хоёр дахин амардаг болохо.

Республикын һурагшад бултадаа уялгата ёһоор 10 жэлэй һургуули дүүргэхэ.

Манай республикын арга боломжонуудые гадаадын айлшадай үндэрөөр сэгнэдэгыень тэмдэглэхэдэ аятай байна. Финляндиин президент г-н Урхо Кекконен манай республикые хараад, иигэжэ хэлэһэн байгаа: «Узбекистан олон юумэ тухай бодохо арга олгоно. Хэзээ нэгэтэ гээгдэнги хизаар байһан танай республика мүнөө угаа ехэ хүгжэлтэ дэбжэлтэ түйлажа, соёл болбосорол түгэс орон болонхой. Энэ хүгжэлтэтнай хурдан түргэн дабшажа үргэлжэлһөөр. Танай амжалтанууд маша ехэ байна. Саашадаа бүри ехэ болохонь лабтай».

ПРОМЫШЛЕННА ШЭНЭ ЦЕНТРНҮҮД

Болот МАМБЕТОВ,
Киргизиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ

Мүнөөнэй Киргизидэ 500 гаран промышленна томо предприяти бии. Өөһэдтөө хэрэглэхэ продукци бүтээн гаргахаһаа гадна, тэдэниие дэлхэйн 37 орондо эльгээдэгбди.

Электрын элшэ хүсэ хүгжөөхэ хэрэгтэ мүнөө онсо анхарал хандуулжа байнабди. Промышленна үйлэдбэриин жэлһээ жэлдэ хүгжэжэ, дэбжэжэ байһантай дашарамдан, электрын элшэ хүсэн бүри ехээр хэрэглэгдэнэ. Тэрээниие абаха газаршье манда бии. Үүлэн соогуур хөөрэн байдаг үндэр хяра оройтой Тянь-Шаниин шэлэнүүдһээ эхи абадаг Нарын мүрэнэй уһан айхабтар ехэ хүсэ үгэхэ байха. Энэ мүрэнэй урдадаг 800 километр замдань 22 станци тодхобол, США-дахи Теннесси мүрэн дээрэ баригдаһан 33 станциһаа гурба дахин шахуу ехэ электрын элшэ хүсэн абтаха гэжэ эрдэмтэд тоолон тодорхойлонхой.

Нарын мүрэндэхи ГЭС-үүдэй түрүүшынхинь болохо Уч-Курганска станци хоёр жэлэй үеэр ашаглалгада оруулагдаа һэн. Мүнөө эндэхи барилгашад тэрэнэй хоёрдохи станциие— Токтогульска ГЭС-ые барижа байна. Энэнэй 1 миллион 200 мянган киловатт элшэ хүсэн Киргизиин ба Узбекистанай хэдэн арбаад промышленна шэнэ предприятинуудта дамжуулагдаха, 17 миллиард кубометр уһа багтааха нуур сөөрэм тогтоогдожо, Сыр-Дарьягай уһые ходо нэтэ хэмдэнь байлгаха, Киргизиин ба хүршэ гурбан республикын 2 миллион үлүүтэй гектар шэнэ газар уһалха арга олгохо юм.

Энээнһээ уламжалан, 15 жэлэй үнгэрхэдэ, Киргизи ямар болохоб гэһэн асуудалда ороноббди. Электрын элшэ хүсэнэй абтаха шэнэ станцинуудые тойрон промышленна ехэ центрнүүдэй бии болохонь лабтай. Химическэ промышленность ехээр хүгжөөгдэжэ, 80-аад оной үеэр, Киргизиин түхэл шэнжые үндэһөөрнь хубилгаха.

Дунда Азиин республиканuудта түмэрэй руда абаха нэлэнхы хэбтэшэнүүд үгы гэжэ үниһөө хойшо тоологдодог байһан. Гэхэ зуура, геологууд Киргизидэ түмэрэй рудатай хэдэ хэдэн газарнуудые оложо, дээрэ дурсагдаһан һанал бодолой буруу байһыень элирүүлээ. Өөрын хара металлурги бии болгохо ехэ арга мүнөө Дунда Азиин республиканuудта олдоо.

Тиимэ болохолоороо, ерэхэ 15 жэлэй үеэр Киргизимнай Советскэ Союзай электрын элшэ хүсөөр элбэг республиканuудай нэгэн болохо байха. Тиигэһэнэй үндэһөөр Киргизиин ССР электрын элшэ хүсэ ехээр хэрэглэдэг һалбаринуудые, түрүүндэ химиин промышленностиие эршэмтэйгээр хүгжөөхэ болоно. Машина бүтээдэг үйлэдбэриин маша түргэнөөр хүгжөөгдэхэнь лабтай.

Хүдөө ажахы тушаа хэлэбэл, зоно бүхэндэ түсхай мэргэжэлтэй томо ажахынууд хүгжөөгдэхэ. Энэмнай газараа, техникэ болон хэрэгсэлнүүдээ бүри һайнаар ашаглаха, ажахы бүхэнөө ойрын сагта ашаг ехэтэй болгохо арга олгохо байна.

Республика доторнай мүнөө 8 миллион үлүүтэй хонид, миллион шахуу толгой үхэр ба гахайнууд бии. Бэлшээгдэн үдхэгдэдэг хонин ажал саашадаашье ехээр хүгжөөгдэхэ байха. Гэхэтэй хамта үхэрэй тоо толгойн мүн лэ ехээр нэмэхэнь дамжаггүй. Киргиз хүн мүнөө, хэдэн жэлэй үнгэрөөдшье байхада, гансал хониной мяхаар бэшэ (беш-бармаагһаа гадна), мүн ондоо олон зүйлэй эдеэ хоол элбэг бардамаар хэрэглэдэг байхань лабтай.

Манай экономистнуудай тоолон тодорхойлһоной ёһоор, 15 жэлэй түсэбэй дүүргэгдээд байхада, Киргизиин промышленна продукци арба дахин ехэ болохо. Тиигэһэнэй үндэһөөр арад зоной ажаһуудал, соёл болбосорол бүри ехээр дэбжэхэ байна.

(АПН).

СОВЕТ 46 ЖЭЛЭЙ ДҮРШЭЛДЭ ТҮШЭГЛЭН...

Мухамедназар ГАПУРОВ,
Туркмениин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ

«15 жэлэй үнгэрхэдэ Туркмени ямар болохоб?» гэһэн асуудалда үгтэхэ харюу дотор, минии һанахада, угаа ехэ удха орохо болоно.

Туркмени хэзээдэ хаанта Россиин эгээн гээгдэнги хизаар байһан юм. Манай арад хэзээдэ эрхэ сүлөөгүй, ядуу түлюур, барга харанхы байдалтай байһан юм? гэһэн асуудал һаяшаг болотор гарахагүй байгаа.

Мүнөө урагшаа шэртэн хараха зуураа, Совет үеын 46 жэлэй дүй дүршэлдэ түшэглэнэбди. Энэ үе соо Туркменистанда промышленна 450 гаран томо предприяти баригдаа. Нефть гарган абалга 6 мянган тонноһоо 7 миллион 772 мянган тоннодо хүрэтэр нэмээ. Колхозуудай поли дээрэ 11 мянган трактор хлопок хуряадаг 1800 машина хүдэлнэ.

Саашанхи түсэбнай ямар байхаб?

1980 оной үеэр нефть абалгаяа 40 миллион тоннодо хүргэхэ байхабди. Байгаалиин газай угаа ехэ нөөсые гол түлэб химиин зүйл болгон ашаглахаар хараалагдана. Туркменидэ пластмасса, хэмэл утаһа үйлэдбэрилхэ томо заводууд баригдаха юм.

Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленность саашадаа ехээр хүгжөөгдэхэ байха. Шумаажан бүдэй, торгоной томо комбинадууд, трикотаж ба гутал оёхо шэнэ фабриканууд, хлопок сэбэрлэхэ заводууд, мяханай комбинадууд, мүн бусад предприятинуудай корпусууд бодхоогдохо түсэбтэй. Хэмжээнэйнгээ талаар дэлхэй дээрэ гурбадахи болохо Каракумай сүл тала Туркменистанай газар дайдын 80 процент шахууе эзэлнэ. Энэ тала хүнэй хүсэлэл оролдолгоор сухарижа, олон арбаад мянган гектар талмайнь таряалангай газар, саад, сэсэрлигүүд болгогдоно.

Совет засагай жэлнүүдтэ уһалууриин барилга түхеэрэлгэнүүдтэ 2 миллиард үлүүтэй түхэриг мүнгэн гаргашалагдажа, газар уһалха 600 һубаг каналнууд баригдаһан, 2 мянган километр коллекторнэ аса һалаанууд, уһа хааха, урадхуулха 4500 элдэб түхеэрэлгэ баригдаһан байна. Тон богонихон (4 жэл шахуу) болзор соо Аму-Дарья мүрэнһөө Ашхабад хүрэтэрхи элһэн далай соогуур уһа урадхуулха ханха һубаг — Каракумай 800 километр канал баригдаа.

Энэ канал 15 жэлэй үеэр Каспиин далайда хүрэхэ юм. Утынь хэмжээн 1500 километр болохо. Энэмнай тарилга хэхэ 600 мянга хүрэтэр гектар газар нэмэжэ уһалха арга олгохо.

Каракумай сүл губи хооһон тала байхаяа болижо, үргэн нэлэнхы дайда дээрэ шэнэ хотонууд, тосхонуудай нэмжын тогтохо саг холо бэшэ болоо. Каракумай талаар олон тоото һубаг каналнууд, хэмэл нуур, далайнууд тогтоогдохо.

Республикын экономикын хүгжэлтэдэхи эдэ бүхы хубилалтанууд туркмен арадай оюун ухаанай түхэл шэнжэдэ, соёл болбосорол ба энхэ түбшэн байдалда һайнаар нүлөөлхэнь дамжаггүй.

Туркменистанай ажалшадай ниитын баялиг, мүнгэн олзо ехээр нэмэжэ, эд товар худалдан абалгын хүн бүхэндэ хүртэсэнь 1980 ондо нилээд ехэ болохо байха. Туркменүүд совет арадуудай аха дүүгэй бүлэ соо нэгэдэн жагсаад, ерээдүйнгөө һайн һайхан байдал тээшэ найдамтай дабшана.

БҮХЫ РЕСПУБЛИКАМНАЙ БАРИЛГЫН ТАЛМАИ БОЛОНХОЙ

Абдулахад КАХАРОВ,
Таджигай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ

Зураг дээрэ: Душанбе городой шэнэ барилга. ТАСС-ай фотохроника.

Манай республикын картые харыт. Душанбе, Ленинабад, Курган-Тюбе, Куляб — юрын хото городууд бэшэ, хэдэн арбаад завод болон фабрикануудай, эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай, дээдэ, түсхай дунда, эхин һургуулинуудай оршон байдаг газарнууд юумэл. Вахшын, Гиссарай губи талануудта хлопогой, ороохо таряанай, үрэ жэмэсэй, овощой полинууд халюуран, ногоорон харагдадаг, мяхан, һүн, ноохон элбэг ехээр абтадаг болонхойл. Варзобско ГЭС-эй үлхөөтэ станцинууд, Головная, Перепадная, Кайрак-Кумска ГЭС-үүд элшэ хүсэ үгэдэг томо түхеэрэлгэнүүд болоно. Урдань кишлак байһан Нуригта 2,7 миллион киловатт элшэ хүсэ үгэхэ ехэ барилга хэгдэжэ байнхай. Эдэ бүгэдэмнай Совет засагай жэлнүүдтэ, илангаяа һүүлэй 15 жэлэй турша соо баригдаһан, ашаглалгада ороһон барилганууд юм.

Нэгэ иимэ жэшээ дурдая: 1950 ондо Таджикистанда 169,5 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэһэн аад, үнгэрэгшэ жэлдэ 1 миллиард 110 миллион киловатт-час үйлэдбэрилэгдөө. 8,5 дахин шахуу ехэ болоно!

Хэрбээ мүнөө иимэ ехэ амжалта түйлаа хадаа 15 жэлэй үнгэрхэдэ үшөө ямар юумэн бүтээгдэхэ гээшэб! Энээхэн холо бэшэ ерээдүйн түһөөе ухаандаа багсааха бэрхэтэй байна. 1970 оной үеэр электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ үшөө найма дахин нэмэжэ, 11,2 миллиард киловатт-час болохо юм. Ерэхэ 15 жэл соо Пяндж мүрэнэй хүсые хазаарлан ашаглахада, эндэхи ГЭС бүхэн хүсэнэйнгөө талаар Нурегай ГЭС-ые холо үлүүлхэ, тиигээд эндэхи байдалай үнэхөөрөө жабхалан болохонь дамжаггүй.

Советскэ Союздахи эгээн томо электро-химкомбинадуудай нэгые һаяар барижа эхилхэмнай. Энэмнай республика доторхи иимэ түхэлэй түрүүшын предприяти болоно. 15 жэлэй үеэр хэдэн иимэ үйлэдбэри бии болохо байха. Тиихэдэ Таджикистан электричествын ба химиин республика болохо юм.

Экономикын хүгжэхэтэй хамта, улад зоной байдалай улам һайжархань лабтай.

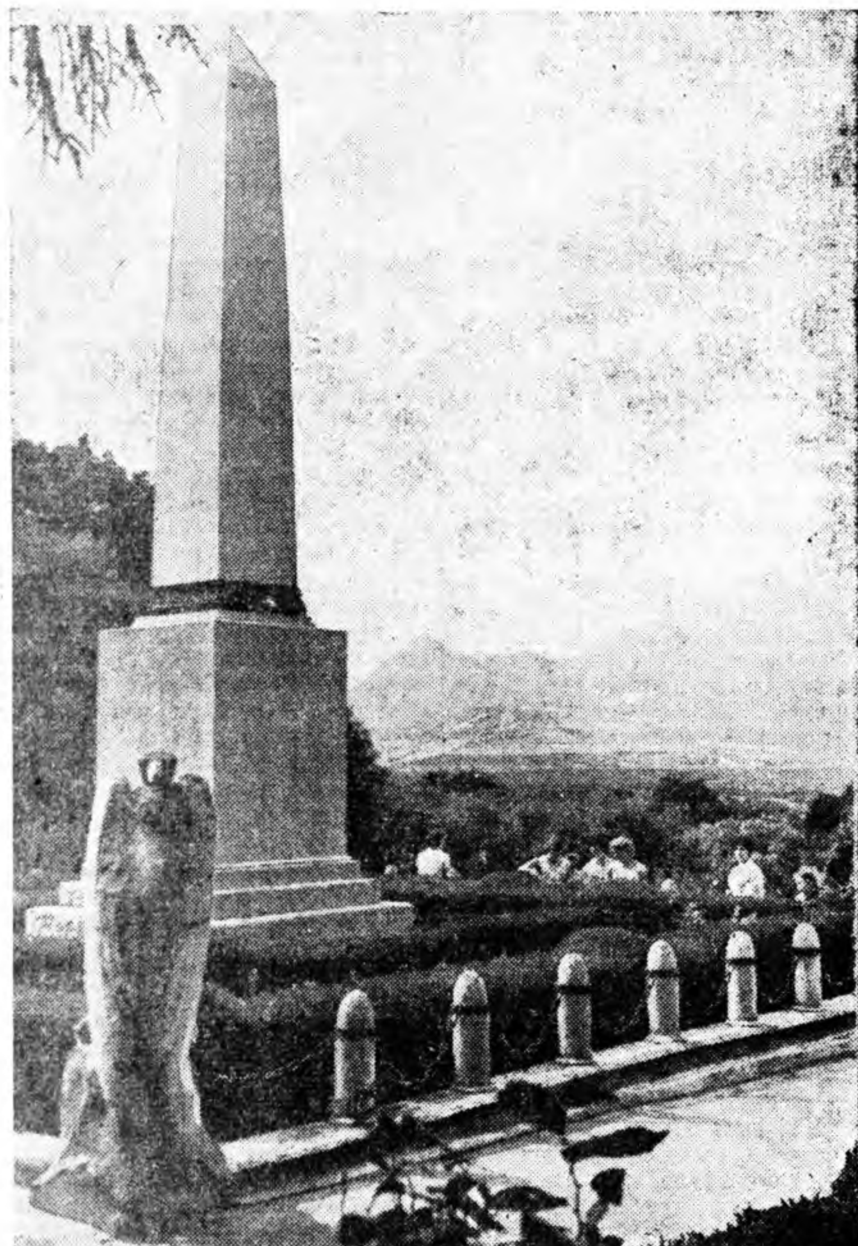
Энэ хадаа ерээдүйдэ дүүргэгдэхэ түсэбүүдэй даб дээрэхи хараалалмжа болоно. Тиигэбэшье түсэбэй баталагдаха, дүүргэгдэхэ байһандань һэжэг түрэнэгүй.

М. Ю. Лермонтовэй 150 жэлэй ойе угтуулан

АШИК-КЕРИБ

М. Ю. ЛЕРМОНТОВ

(Турок онтохон).

Хойто Кавказай гоё һайхан город Пятигорск. Эндэ 1841 ондоородой агууехэ поэт Михаил Юрьевич Лермонтовэй дуэльдэ алуулһан газарта табигдаһан хүшөө байдаг. (Энэнь 1915 ондо скульптор Микешинэй проектээр хэгдээ).

АПН-эй фото.

М. Ю. ЛЕРМОНТОВ

★☆★

Аялдар хүүгэнэй түрэлгые
Амаршалнам оройтод гэһэн шүлэгөөрөө.
Мансы зөөлэн энэ үлгые,
Мянган бурхад, адислагты бүгэдөөрөө!
Эсэгынгээ нэрые абаал залгажа,
Эхэдээл адли урин шарайтай байгуужан.
Үсэдөөр энэтнай ажабайдалаа золгожо,
Үнэнэй түлөөдэ бодохоёо бү айгуужан.
Сагһаа урид алдарай гү, али
Садхаашагүй дуранай амта бү үзэһэйл.
Энэ түбиингөө һали-бүли
Эрьюу уймар, түргэдүү заншал хүлисэһэйл.
Олондо ходо сэсэрхэжэ зобонгүйгөөр,
Оршолонгые тэнюухэн нюдөөр харуужан.
Гэнэдэл, аюулаар элбэг дэлхэйгээр
Гэнэн зүрхэтэй, сэдьхэл сагаан гаруужан!

И. ДАМДИНОВ оршуулба.

Урдын урда сагта Тифлиз хотодо нэгэ турок баян ажаһуугаа юм гэхэ. Тэрэ алта мүнгөөр ехэ байгаа, теэд һанаха байха Магуль-Магери басаганиинь юунһээшье үнэтэй бэлэй... Тэнгэриин түмэн мүшэд соо толо ехэтэй мүшэн байдаг, тэрээн шэнги Тифлиз хотын һаргама басагад сооһоо Магуль-Мегери бүри һайханиинь һэн ха. Мүн эндэ Ашик-Кериб гэжэ үгытэй ядуу хүбүүн һуудаг байгаа. Аллах тэрээндэ алта мүнгэшье, адуу малшье үгөөгүй. Юрэдөө, хүбүүндэ үнэн сэхэ сэдьхэлһээ, дуу дуулаха хонгёо хоолойһоо бэшэ ондоо юумэн үгыл һэн хаш. Заримдаа Туркестанай урданай баатарнуудые магтан, заримдаа жаргалаа багтаажа ядаһан баяд ноёдой найр наадан түрэ хурим дээгүүр дуугаа дуулаад лэ ябадаг бэлэй. Нэгэ ехэ түрэ найр дээрэ Магуль-Мегеритэй уулзажа, бэе бэедээ дурлалсашоо гэхэ. Теэд Ашик-Кериб баян хүнэй басагаар һамга хэхэ шадалгүй байһандаа, намарай тэнгэри шэнги гунигтай, уруу дуруу ябадаг болобо.

Нэгэтэ Ашик хүбүүн саад соо хэбтэжэ хэбтэтэрээ унташалай; эгээ энэ үедэ Магуль-Мегери хани басагадаараа хажуугаарнь гараба ха.

— Юундэ эндэ хэбтэнэш; хайрата ганса дангинаш хажуугаарши гарабал, һэрииш.— гэжэ байжа нэгэ басаганиинь дуулаба. Тиихэдэнь Магуль-Мегери хани басагандаа гэмэржэ оробо.

— Хэндэ дуулаһыем мэдээ һаа, намда үгэлхын орондо баярые хүргэхэ һэнш: энэшни Ашик-Керибшни ха юм,— гэжэ нүгөөдэнь харюусаба. Баярлаһан Магуль-Мегери хүбүүндэ гүйжэ ошоод, уйдаһан шэгыень харахадаа, ухаа мэдээ алдаба.

— Яахабши даа, Магуль-Мегеримни,— гэжэ Ашик дээрэһээ абан һанаа алдана,— би шамда дуратайб, теэд ши хэзээдэш минии болохогүй ха юмии.

Тиихэдэнь Магуль-Мегери:

— Абадамни хэлыш даа,— гэбэ,— эсэгэм түрэ хурим хэжэ, хоюуландамнай хүрэхөөр зөөри зөөшэ үгэхэл.

— Тиимэньшье тиимэ гэлэй, хожомынь намайгаа үгытэй ядуу һэнши гэжэ голхоохо, мохоохо бэшэ гүш,—гэбэ хүбүүн.— Би нигэжэ шиидээб: долоон жэлдэ дэлхэйгээр тэнэжэ, зөөри зөөшэ суглуулхам; хэрбээ тиигэжэ шадаагүй һаа, хооһон губида хосоруужаб; энэ хэлээшыем зүбшөөгөө бол, болзорой дүүрэтэр хүлеэгыш даа.

Магуль-Мегери иимэ харюу үгэбэ:

— Болзоройнгоо һүүлшын үдэр шамай золгоогүй һаа, Куршуд-Бегтэ хадамда гарахаб.

Ашик-Кериб түрэһэн эхынгээ юрөөл дуулажа, дүү басагаяа таалаад, Тифлиз хотоһоо гаража мордолой.

Аян замай ута гээшэнь хэлэшэгүй. Ашик хүбүүн ябанал, ябанал, замбуу түби захагүй. Тиигэжэ ябатарнь хойноһоонь эмээл моритой хүн хүсэхэдөө, Куршуд-Бек болошобо.

— Зай, нүхэр, аян замай хани болоһуу, хаанаш ошоходош, нүхэршни ябаһууб,— гэбэ тэрэнь.

Теэд яахаб, хэды тэрээндэ дурагүйлхөөшье һаа, хоюулаа газараа хороохол болобо ха юм. Ябаа ябаа нэгэ ехэ мүрэнние тулажа ерэбэд. Хүүргэ, гарасаш харагданагүй.

— Ашик, тамара,— гэбэ Куршуд,— би хойноһоош...

Ашик хубсаһаа тайлаад, мүрэнние хүндэлэн гаталжа, һөөргөө харан гэһээнь — бурхан зайлуул, үхэһэн хэрэг, аллах! Нүгөөдэнь үгы, хубсаһыень абаад гэдэргээ харайлгажа арилшоо, ганса шара тооһон хойноһоонь хуаарна.

Куршуд-Бек Ашигай эхэдэ ерээд:

— Хүбүүнтнай уһанда орожо үхэшэбэ, хубсаһаниинь энэ,— гэжэ харуулба.

Сошоһон эхэ хүбүүнэйнгээ хубсаһан дээрэ унажа, уйдхарта нёлбоһоо аршана. Тиигээд Магуль-Мегери басагандань ошожо:

— Хүбүүмни уһанда орожо гээгдэшэбэл даа, мүнөө дуратай хүндөө хадамда гарахадаш болохо,— гэбэ.

Магуль-Мегери урдаһаань энеэбхилээд:

— Энэтнай худал хуурмаг үгэ, Куршуд-Бегэй мэхэ гохо. — гэбэ. — Би болзоройнгоо дүүрэтэр хэндэшье хадамда гарахагүйб.

Энэ үедэ ябага нюсэгэн Ашик нэгэ тосхондо хүрэжэ ерэбэ; һайн хүнүүд хубсаһа хунар үгэжэ, хоолдуулба, эдеэлүүлбэ; тэрэнэйнь түлөө зайгуул хүбүүн дуугаа барибa ха. Хоног үдэрэй ошохо бүри Ашик-Керибэй алдар суу хотоһоо хотодо, нютагһаа нютагта тарана. Тиигэһээр хүбүүн Халаф хүрэжэ ерэбэ; тэрэ хотодо хүгжэм дуунда угаа дуратай пашa баян һуугаа гэхэ. Тэрээндэ ямаршье дуушан һайшаагдадаггүй һэн, харин Ашигай дуулахые шагнахадаа, сэдьхэл зүрхөө уяржа, хүбүүе ордондоо байлгахаар уриба ха. Алта мүнгэншье ара үбэрөөрнь адхаржа эхилээд, яла сала хубсаһатайшье болобо даа. Он жэлнүүд ошожол байба, бусаха болзорынь ойртожол байна, харин Ашик-Кериб арюухан Магуль-Мегеридээ тэхэрихээ ярабагүй.

Басаган гашуудажа, голхоржо захална. Ашигни бусахагүйнь гээшэ гү гэжэ һанаата болоно. Энэ үедэнь наян тэмээн хамбытай нютагайнь нэгэ аралжаа наймаашан аянда мордохо гэбэ. Магуль-Мегери хүүхэн тэрээндэ алтан табаг үгөөд, иигэжэ хэлэбэ:

— Энээнние ябаһан лэ газартаа наймаанда табяад, олдоһон эзэндэнь бусаахаб гэжэ соносхоорой.

Энэ захяа заабариинь буһан лэ нютагтаа дүүргэжэ, эд бараанииньшье барагдаба, теэд алтан табагай эзэн олдобогүй. Тиигэһээр Халаф хүрэжэ ерэхэдэнь, алтан табагайнь эзэн олдожо, басаганай захяа дуулгаад, хэрбээ хэлсэһэн болзортоо ерээгүй һааш, Магуль-Мегери ондоо хүндэ хадамда гараха гэжэ ойлгуулба. Хүбүүн һаял мэдээ ороһондол толгойгоо бариба: болзоройнь дүүрэтэр гурбан хоног үлэшоо. Яалтайб? Ашик удаан бодожо байнгүй, олоһон алта мүнгэеэ туулмаглажа, мориндоо мордоод, шадал мэдүүлэн харайлгаба. Агта моринойнгоо амияа саглахада, арга шадалайнгаа барагдахада, Арзинган хада хүрөөд унашаба. Зай, нигэхэдэнь яадаг бэлэй! Эндэһээ Тифлиз хүрэтэр үшөө хоёр һара ябаха зай, харин болзоройнь дүүрэтэр — хоёр хоног. «Арга һалаа. морим газардаа, хабсагайһаа дэбхэржэ үхэхэм!» — гээд доошоо харахадань, тэры доро, оёортонь, сахюур сагаан зүһэтэй мори унаһан хүн харагдаад: «Эй, хэмни, яажа байнаш» — гэбэ — «Үхэхэмни». — «Тиигээ һаа, тэндэһээ хүлөөрөө буугыш, би алаһуу шамай»,— гэнэ тэрэнь. Ашик арай хэрээхэн гэжэ хабсагайһаа бууба.

— Зай, зайгуул хүн, хойноһоом яба.

— Юу хэлэнэ гээшэбиш, моринш һалхиндал хурдан лэ, хүсэхэ аргамнигүй, туулмагни аргагүй хүндэл,— гэнэ ха Ашик.

— Сумаагаа эмээлдэм ганзагалаад, хойноһоом харай.

Ашик-Кериб шадалаараал гүйбэ, ядахадаа:

— Моринш һанаан бодолһоо хурдан лэ, арга шадални барагдаал,— гэбэ.

— Тиигэбэл хойном һундалдыш даа, хайшаа зориһон хүмши, сэхэеэ хэлээрэй.

— Юрэдөө, Арзрумдашье хүрөө һаа һайн болэй,— гэбэ хүбүүн.

— Нюдөө ани,— гэбэ сагаан морито.

Нюдөө халта аняад, харан гэһээнь: урдань Арзрум сагаан шулуун ханануудаараа толоржо харагдаба. Ашик худалаар хэлэһэндээ шаналан:

— Хайрлыт, танигдаагүй хүн, алдуу эндүү болобол, би Кар ошохо ёһотой хүн һэм,— гэбэ.

— Сэхэ бүхэеэ хэлэ гэжэ шамда хэлээ һэмнайб; дахин нюдөө аняад, хара,—гэбэ һайн хүниинь.

Хүбүүнэй харан гэһээ урдань Кар хото ордонуудаараа толоржо байба. Ашик үбдэг дээрээ хайра гүйна:

— Хүлисыш даа, гурбадугаар зэмэтэйб, ши мэдэнэ ха юмши: хүн үглөөнһөө худалаар хэлэжэ эхилээ һаа, нара оротор үргэлжэлүүлдэг гэлсэгшэ. Мүнөө Тифлиз абаашыш.

— Яһан жэгтэй хүмши,— гэбэ нүгөөдэнь. — Хүлисэхэл болоо гүбии даа; нюдэеэ ани... зай хара.

Хүбүүн Тифлиз хотынгоо борота туласа ерэһэн байхадаа, үнэн сэдьхэлэй баярые хүргэн, иигэжэ хэлэбэ:

— Һай, хэһэнһээ захадань хүрэтэр гэдэгтэл, үшөө нэгэ гүйлтыем дүүргыш: хэдэн һараар ябаха зайе нэгэ үдэрөөр гаталжа ерээб гэхэдэм, хүнүүд этигэхэгүйл, юугээр гэршэлхэбиб, туһалыш.

— Моринойм туруунһаа шабар хобхолжо аба,— гэнэ ха тэрэ хүн. — тиигээд долоон жэлдэ һохор байһан хүнэй нюдэ тэрээгээрээ аршахадаш, хараа орохо.

Ашик хэлээшээрнь шабар хобхолжо абаад, үндыхэдэнь, мүнөөхиинь үгы байба.

Ашик-Кериб гэртээ ерэжэ, үүдээ тоншоно: «Зайгуул намай хонуулыт даа, даарашооб»,— гэбэ.

— Зайгуул тэнүүл амитадые хонуулха, хооллуулха шадалгүйбди, баяшуулай руу ошохоо яагаа хүмши; мүнөө тэндэ түрэ найр болохоо байнал,—гэбэ эхэнь.

Ашик дахин тоншоходоо, зайгуул хүбүүнтнай бусажа ерээлби гэбэ. Эхэнь үнэншэбэгүй; дүү басаганиинь үүдэеэ нээжэрхибэ.

— Яяр үхии, мүнөөнһөө хүбүүдые оруулхашни дутаа гү; эхэеэ хайрлахаа яанаш, нюдэнэйнгөө нёлбоһонһоо һохор болоһоор долоон жэл болобоб.— гэхэ мэтээр эхэнь гэмэрһээр байба.

Ашик оро ороһоор, ханада тэрэл хэбээрээ үлгөөтэй байһан сааз-хуураа обёоржорхеод, эхэдээ хандажа: «Энээгээрээ наадахуулыт».— гэбэ.

— Зүһэм хилээмэ үгөөшэнь болоо гээд лэ, унтаад тонил,— гэһэн үгэ саанаһаань ёрд гэнэ.

Дүү басаганайнгаа тооһондо дарагдашаһан сааз абажа үгэхэдэнь, Ашик утаһануудыень дайран, дуулажа оробо. «Дэлхэйгээр тэнээб, зүдэрөөб. эхэмни намаяа танииш даа, намда аллах туһалаад, шамдаа ерээлби даа.»

Эхэнь уйлажа оробо, теэд танил хоолой дуулаашье һаа, хүбүүмни гэжэ үнэншэбэгүй. Тиихэдэнь Ашик арай хэрэй гэжэ гүйжэ ябаад, баяшуулай түрэдэ дүү басагантаяа ошобо ха.

Куршуд-Бек түрэл түрхэмүүд болон нүхэдөөрөө ехэл зугаатай хүхюутэй, харин Магуль-Мегери хани басагадайнгаа дунда нэгэ гартаа хоро, нүгөө гартаа хутага бариад, Куршуд-Бегэй һамган болоодүйдөө бэеэ хорлохоор бэлэн хүшэгын саана һууна ха.

— Түрэ найрай эзэд, амар мэндэ.— гэһээр Ашик орожо ерэбэ.— Үгытэй ядуу намда сааз дээрэ наадахыем зүбшөөжэ анжарыт.

— Болохо, болохо, эхилыт, ядуу дуушан,— Куршуд-Бек ехэл хүхюун зан гарган,—һайхан дуугаа бэлэглээ һааш, алта мүнгэ хайрлахагүйб... Зэ, хэн гэжэ нэрэгэйбши, хэлэл даа хүлеэнэм?

— «Хүлеэжэ бү ядагты» гэжэ нэрэтэйб,— гэбэ Ашик.

— Һа-һа, яагаа шэхэ аманда дуулдаагүй нэрэ гээшэб! Хэн [...]да иимэ нэрэ үгөө юм?

— Намай гаргахаа байха[...] эхэм ядалдаа гэдэг: ал[...] хүбүү гү, али басага хай[...]хань гэжэ һонюуша зоной [...] уруу тэгүүлхэдэ, хүлеэжэ [...] ядагты гэжэ нэгэн харюусаһан [...]гаа хаш. Тиигээд минии түрэ[...] «хүлеэжэ бү ядагты» гэжэ [...] үгэһэн гэхэ,—гээд, Ашик саа[...] аялгалуулан дуулажа оробо.

— Халаф хотодо мисирскэ а[...]уугаад, аллахай хайраар дали[...]гүүр ургажа, гурба һарын яба[...]лые гурбан хоногоор гаталжа [...]бэб,—гэжэ хангюурдана.

— Һарын зайе үдэрөөр гатал[...] гэхэдээ худалаар хэлэнэш,—г[...] Куршуд-Бегэй ухаа муутай [...] хутагаа барин Ашигта дутэ[...] Тиихэдэнь Куршуд-Бек болюул[...] «Дуула, дуула саашань»,—г[...]ха.

Ашик үргэлжэлүүлнэ.

«Арюун үглөөе Арзиньян та[...]да угтаад. Арзрум хотодо амар[...] нэгэ тогтоод, алтан наранай о[...]багта Кар хотодо хүрөөд, амга[...] һайхан үдэшые Тифлиз хото[...] угтажа байнаб; аллах намда д[...] жэгүүр үргөө, сагаан морин ш[...]лаа үгэжэ, арюун хүүхэн Магу[...] Мегериин түрэдэ хүрэжэ ерэбэ[...]

Ашик-Керибэйнгээ дуугаар [...]ниһан Магуль хутага хорон хоё[...] хоёр тээшэнь шэдээд, хүлеэлг[...] гансадаа гүйжэ ошоод, хүзүүнд[...] аһашалай. Куршуд-Бегэй тэнэг[...] хоюулыень алахаар даб гэхэд[...] Куршуд-Бек зогсообо: — Хүн [...] би заяанһаа зайладаггүй юм, бо[...]хо юумэн болоно бэзэ, ойронь [...]ноо дээрээ бү хүрэгты. Зэ, Аш[...] иимэ ута замые яажа гаталааб[...]нэш, сэхэеэ хэлэ! — гэжэ хүры[...] хүбүүн зандарба.

— Худалаар хэлээ болин[...] мэмни шулуу хаха сабшуулжа, [...] зүүмни хилгааһандал нарин [...] дуужа,— гэнэ ха Ашик. — Таа[...]дые үнэншүүлхын түлөө олон [...] хэрэггүй: долоон жэлдэ һохор [...] тэһэн хүнние асарагты, би ню[...]тэй болгохоб.

Үүдэндэ зогсожо байһан дүү [...] саганиинь гүйжэ ошоод, эх[...] асарба. Ашик-Кериб үбэрһөө м[...] согорхон хара шабар гаргажа, [...]дыень тэрээгээрээ аршахад[...] эхэнь харадаг болошобо ха. Ии[...] байхадань бүгэдэ зон хэлэхэ, ар[...]ха үгэ олобогүй, арюухан Магу[...] Мегериинь бусааба.

Дуратай басагаяа алдаһан К[...]шуд-Бегые харахадаа, Ашик ха[...]лажа:

— Зай, Куршуд-Бек,— г[...]хандана,— ши дүү басагаа[...] һамга хыш. Магуль-Мегериһээ [...] туугүй сэбэр һайхан лэ, намда [...] та мүнгэн бии, бараниинь үгэ[...]та хоёртоо. Магуль-Мегери б[...] хоёрһоо дутуугүй жаргахалта[...] гэбэ Ашик-Кериб.

З. ГОМБОЖАБАЙ оршуулба.

Восстани хэгшэд добтолно

КАИР, октябриин 6. (ТАСС). Аравиин хахад аралай урда талада восстани хэгшэд Джебель Эль-Джельда болон Эль-Захра гэжэ газарнуудай Англиин сэрэгэй хоёр постдо добтолгоо хэбэ. Табан часай турша соо үргэлжэлһэн байлдаанай үедэ Англиин арбан солдат алуулаа, табан солдат шархатаа гээд, «Аравиин хахад аралай урда талын национальна сүлөөрэлгын фронтын» мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

—□●□—

Дээдэ хайрада хүртэбэ

БЕРЛИН октябриин 6. (ТАСС). ГДР-эй Министрнүүдэй Совеэдэй Президиумэй дурадхалаар республикын Гүрэнэй Совет хадаа СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Совеэдэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихтые «Арадуудай хани барисаанай ехэ одон» гэжэ алтан орденоор шагнаа.

Арадуудай хоорондын эб найрамдал, хани барисаа бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ элитэ ехэ габьяатай байһанайнгаа, мүн Германиин Демократическа Республикын аша туһада зорюулан үрэ ехэтэй ажал ябуулга хэһэнэй түлөө В. Ульбрихт дээдэ хайрада хүртэһэн байна.

Олон удаан жэлдэ элүүр мэндэ ябахыень, Германиин Нэгэдэмэл Социалис партиин Центральна Комитедые, Гүрэнэй Совеэдые толгойлон саашадаа үрэ ехэтэй ажал ябуулга архилхыень В. Ульбрихтда орден барюулхадаа, ГДР-эй Министрнүүдэй Совеэдэй Түрүүлэгшэ Б. Штоф тэрээндэ хүсэһэн байна.

Наһа бараһан Отто Гротеволь шагнагдаба

БЕРЛИН, октябриин 6. (ТАСС). Министрнүүдэй Совеэдэй Түрүүлэгшэ байһан, наһа бараһан Отто Гротеволь немец хүдэлмэришэн ангиие нягтаар жагсааха хэрэгтэ элитэ ехэ габьяатай байһанайнгаа түлөө, Германиин Демократическа Республикые байгуулха, бэхижүүлхэ талаар үрэ ехэтэй ажал ябуулга архилһанайнгаа түлөө «Эсэгэ оронойнгоо үмэнэ габьяатай байһанай түлөө» гэжэ I шатын орденоор ГДР-эй Гүрэнэй Совеэдэй шиидхэбэреэр шагнагдаа.

Линдон Джонсониие дэмжэнэ

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 5. (ТАСС). Президентын мүнөөнэй һунгалтын болоходо Линдон Джонсониие дэмжэхэ байһан тухайгаа нүлөө ехэтэй «Лайф» гэжэ журнал мүнөөдэр соносхоо. Энэ журнал байгуулагдаһан сагһаа хойшо анха түрүүнээ демократическа партиин кандидадые дэмжэжэ оробо.

Республиканецуудые хододоо дэмжэдэг байһан «Нью-Йорк геральд трибюн» Джонсониие дэмжэжэ байһанаа үсэгэлдэр элирхэйлэн мэдүүлээ. «Сатердей ивниг пост» гэжэ журнал, Скриппс-Говардын нэгэдэлэй газетэнүүд мүн лэ иимэ шиидхэбэринүүдые гаргаһан тухайгаа урда тээнь мэдээсээ һэн.

—□●□—

Урда Вьетнамай партизануудай шэнэ амжалтанууд

ПАРИЖ, октябриин 5. (ТАСС). Сайгонһоо хойшоо 40 километрэй газарта Урда Вьетнамай партизанууд правительственна сэрэгүүдэй хоёр ротые далда газарһаа гэнтэ добтолжо һамна бута сохёо. Американска хуулита мэдээнүүдые үндэһэ болгон Франс Пресс агентство иигэжэ мэдээсэнэ. Правительственна сэрэгүүдэй зүгһөө 32 хүн алуулаа, 53 хүн шархатаа. Бута сохигдоһон ротонуудай 13 солдат һураггүйгөөр үгы болоо.

Воскресениидэ энэ байлдаанай болоһон районние партизануудай ехэ хүсэнүүд хинажа байһаар.

—□●□—

Бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй гээшэ правительствын программа болоно

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 5. (ТАСС). Сириин шэнэ правительствые үсэгэлдэр байгуулһан, Сириин премьер-министр болоһон генерал Амин Хафез иигэжэ мэдүүлээ. Минии правительство «араб оронуудай хоорондоо ойртолсохо политикые үнэн зүрхэнһөө бэелүүлхэ», гадаадын политикын талаар бэеэ абанги байха, сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй хараа шэглэл бэелүүлхэ. Энээн тухай Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондент Дамаскһаа мэдээсэнэ.

«Колони оронуудай арадуудые бидэнэр дэмжэхэбди, тэдэнэй сүлөөрэлгэдэ туһалхабди» гээд Амин Хафез энэ мэдүүлгэ хэхэдээ онсолон тэмдэглээ.

Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай гүрэн түрые, правительствануудые толгойлогшонорой хоёрдохи конференци

КАИР, октябриин 6. ТАСС-ай тусхай корреспондент Владимир Дуганов иигэжэ дамжуулна: бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай гүрэн түрые, правительствануудые толгойлогшонорой хоёрдохи конференциин үсэгэлдэр нээгдэхэдэ үгэ хэлэхэдээ, ОАР-ай президент Насер иигэжэ тэмдэглээ. Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай нэгэдэхи конференциин Белградта болохо үеынхидэ орходоо мүнөөнэй уласхоорондын оршон байдал зарим зэргээр һайжараа. Мүнөө уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларна, колониализмтай тэмсэлдэ горитой амжалтанууд туйлагдаа. Ядерна туршалгануудые зарим зэргээр хорихо тухай Москвагай договорой баталагдаһан ушар уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри болоо гээд Насер онсолон тэмдэглэһэн байна.

Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай политика хуушаржа, хойшо гараа гэһэн баталамжанууд ямаршье үндэһэ баримтагүй гэжэ президент Насер буруушаагаа. Бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй гэһэн политика аралжаа наймаа хэһэн ябадал бэшэ, харин уласхоорондын асуудалнуудта таатайгаар хандаһан ябадал болоно гээд тэрэ хэлээ. Энэ политика үнэн зүб ябадалда үндэһэлэн, эб найрамдал хангаха хэрэгтэ туһална. Иимэ амгалан тайбан байдал хангахын тулада үшөөл олон юумэ хэхэ хэрэгтэй гээд президент онсолон тэмдэглээ.

Империализм зайсуулагдаха, тэрэнэй али бүхы тухэл маягтай үзэгдэлнүүд үгы хэгдэхэ ёһотой гээд Насер саашань мэдүүлээ. Хүгжэжэ эхилһэн оронуудай хэрэгүүдтэ империалис гүрэнүүдэй хамааралсалгые тэрэ буруушаагаа.

Буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалда тогтоходоо, энэ асуудал амжалтатайгаар шиидхэгдэжэ болохо гэжэ найдаха үндэһэ баримта һүүлшын ушарнууд олгоно гээд ОАР-ай президент хэлээ.

Насерай үгэ хэлэһэнэй һүүлээр хүдэлмэрилхэ гуримда хамаатай асуудалнууд шиидхэгдээ.

Уряалгүй айлшан

ЛОНДОН, октябриин 6. (ТАСС). Мүнөө үглөөгүүр эртэ Конгын Республикын (Леопольдвиль) премьер-министр Моиз Чомбе Каирай аэропортдо ерээ гэжэ Рейтер агентствын корреспондент Каирһаа мэдээсэнэ.

Каирай конференцидэ Чомбе гэгшын хабаадалгын буруушаагдаһан байбашье тэрэ Бельгиин «Сабена» гэжэ самолёто һуугаад, Каир орохоёо ниидэһэн байгаа гэжэ урда тээнь мэдээсэгдээ һэн. Тиигэбэшье Афинада бууха баатай болоһон байгаа. Юуб гэхэдэ, Каирай аэропортдо бууханиинь нютагай засагаархид зүбшөөгөөгүй.

Афинада буугаад байхадаа, Чомбе хамагай түрүүндэ Каирай аэропорттой холбоо байгуулаад, ОАР-ай ниислэл дары ошохо һанаашалгатай байнаб гэжэ мэдүүлээ. Тиихэдэнь аэропортын тусхай тушаалта хүнүүд аэродром дээрэ буулгахагүйбди гэжэ харюусаһан байха юм. Тиихэдэнь Чомбе тиишэ ошолгоёо хойшолуулбаб гэжэ аэропортынхидта мэдээсээ. Харин өөрөө рейсовэ самолёто һуугаад, Каир орохоёо ниидэн гараһан байгаа. Самолёт соо Чомбе гэгшын һууж ябаһан тухай пилот бууханаа 10 минута урид мэдээсэһэн байха юм. Имагтал иимэ аргаар Чомбе Каир ерэжэ шадаа. Тон нюусаар, шанга харуултайгаар Чомбе «Аль-Уруба» гэжэ ордондо ошоод, өөрынгөө хуби заяанай ямараар шиидхэгдэхые мүнөө хүлеэжэ байна.

Конференцидэ хабаадалганиинь таарамжагүй гэжэ Чомбедэ эсэслэн соносхохо арга конференцидэ хабаадагшад олохо бэзэ гэжэ найдаха хэрэгтэй.

БАҺАЛ „ТЕМП“ ЭРХИМЛЭҺЭЭР

СССР-эй футболистнуудай дунда эхилһэн мүрысөөн дүүрэхэ тээшээ боложо ябана. Зүүн Сибирь болон Алас Дурна зүгэй зургаадахи зонын «Б» классай футболистнууд һүүлшын наадаяа үнгэргэжэ байнхай. Мүрысөөнэй таблица хаража үзэхэдэ, Барнаулай «Темп» эрхимлэжэ ябаһан зандаа. Эдэнэр Усть-Каменогорскын футболистнуудта айлшалхадаа, наадаяа 0:0 гэһэн тоотойгоор дүүргэжэ, хамта дээрэнь 42 очкотой болобо. Хоёрдохи һуурида мүн лэ Омскын «Иртыш» команда үлэнхэй. Семипалатинскын «Цементник» айлшалһан эдэнэр уулзалгаяа 1:1 тоотойгоор түгэсхөө юм. Тиигэжэ омскынхид 41 очкотой болоһон. Гурбадахи, дүрбэдэхи һууринуудые 39 очкотой Томскын «Торпедо», 36 очкотой болоһон Усть-Каменогорскын «Восток» командануул эзэлнэ. Томскын футболистнууд Прокопьевскын «Шахтёр» командынхидта айлшалхадаа, талмайн эзэдые 1:2 тоотойгоор шүүжэрхиһэн байна. Владивостогой «Луч», Комсомольск-на-Амуре городой «Авангард», Ангарскын «Старт» командануул түс тустаа аб адлихан —35-аад очкотой таба, зургаа, долоодохи һууринуудые хубаалдана. Владивостогой футболистнууд Эрхүүгэй «Ангара» командые 2:0, Комсомольск-на-Амуре городойхид Шэтын футболистнуудые 2:1 тоотойгоор шүүһэн байна. Нүгөөдэ—Ангарскын «Старт» Благовещенск айлшалхадаа, уулзалгаяа 1:1 тоотойгоор дүүргэбэ. Түс тустаа 32—32 очкотой болоһон Хабаровск, Красноярск городуудай футболистнууд Улаан-Үдын «Армеец», Рубцовскын «Торпедо» командануудта 2:1, 1:0 тоотойгоор шүүгдэжэ, найма юһэдэхи һууринуудые эзэлхэ болобо. Улаан-Үдын «Армеец», Шэтын «Забайкалец» командануул 31—31 очкотой, удаадахи һууринуудые хубаалдана. Рубцовскынхид хамта дээрэнь 30 очкотой, арбан хоёрдохи һуурида гаранхай. 28—29 очкотой Благовещенскын «Амур», Новосибирскын «Сибсельмаш» командануул арбан гурба, арбан дүрбэдэхи һуури эзэлнэ. «Сибсельмашай» футболистнууд Кемерово городойхидые 2:1 тоото[...] шүүжэ, урагшаа дабшаба. Хэлэн[...] залгануудта шүүгдэжэ ябаһан ке[...]ровэйхид мүнөөдөө 27 очкотой [...]бан табадахи һуурида гараба. [...] копьевскын «Шахтёр», Семипалат[...]скын «Цементник» командануу[...]аад очкотой, һүүлшын һуурину[...] нэгэндэ гаранхай. Эрхүүгэй «Анга[...] команда ээлжээтэ уулзалгадаа [...] шүүгдэжэ, һүүлшынгаа һуурида[...]

Улаан-Үдын «Армеец» ээлжэ[...] уулзалгаяа Комсомольск-на-Амуре[...] городой «Авангард» командатай үсэ[...]дэр үнгэргөө.

ШЭНЭ БОЛЗОР ГАРГАГДАБА

Олимпиин наада угтуулан, СССР-эй спортын бүлгэм болон организацинуудай Союзай Центральна Совеэдэй гаргаһан 1964 оной спортын лотерейн билет спортсменууд болон олониитын дунда үргэнөөр тараагдажа байһаар.

Олимпиин наадanай билетһээ ороһон мүнгэниинь шэнэ стадион, тамаралгын бассейн, һуралсал-һорилтын, спортын баазануудые барилгада һомологдохо болоно.

Эдэ үдэрнүүдтэ Тбилиси, Рига, Алма-Ата, Ташкент, Туркмениин, Узбегэй, Грузиин, Киргизэй, Эстониин болон бусад союзна республикануудай, Россиин федерациин, Украинын область, хизаарнуудай физкультурын коллективүүдтэ лотерейн биледүүдые худалдалга амжалтатайгаар ябажа байнхай.

СССР-эй спортын бүлгэм б[...] организацинуудай Союзай Центр[...]на Совеэдтэ РСФСР-эй, Украи[...] ССР-эй болон бусад республика[...]дай физкультурын эмхи, организа[...]нууд олимпиин наадanай үдэрнү[...] худалдахаар лотерейн билетэй [...] зорые һунаагыт гэһэн гүйлтатай[...] хандаа. Союзай Центральна С[...] дурсагдаһан организацинуудай г[...]тые хараадаа абалсан, лотерейн [...]лет худалдаха үдэрэй болзорые [...]тябриин 25 болотор һунаагаа. [...] үдэр Токиодо олимпиин XVIII на[...]най баяр ёһололой оршон байда[...] хүдэлмэреэ түгэсхэхэ үдэрынь бо[...]но. Лотерейн билетүүдэй тир[...] 1964 оной октябриин 29-дэ у[...]гэгдэхэ юм.

■ ■ ■

«Агитаторай блокнодой» 18-дахи номер

КПСС-эй Буряадай обкомой үзэл сурталай таһагай гаргадаг «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ 18-дахи номер буряад хэлэн дээрэ барлагдажа хэблэлһээ гараба.

Хүмүүжүүлгын, ниитэ-политическэ хүдэлмэрииe эдэбхитэйгээр ябуулдаг, тэрэнэй хэмжээе болон нүлөөлхы хүсые ехэ болгохо талаар райкомууд, парткомууд болон партийна эхин эмхинүүдэй хэжэ байһан хүдэлмэрииe бодото баримта дээрэ харуулһан «Элдэб формонуудые хэрэглэн хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха» гэһэн түрүү бэшэг толилогдоо.

Холын хойто Баунтын тайга соогуур оро үсхэбэрилэгшэдтэй хамта ябажа, агитаторнууд оро үсхэбэрилгые бүри ашаг олзотой һалбари болгохо ехэ оролдолго гаргажа байһан тухай нүхэр **П. Казариновай**, мүн һая түрэһэн үхибүүдые баяр баясхалангай оршон байдалда регистрацида абадаг болоһон тухай «Шэнэ заншалнууд нэбтэрүүлэгдэнэ» гэһэн статьянууд номерой удаадахи хуудаһануудтань толилогдобо. Аймагуудай газетэнүүдэй хуудаһануудһаа абтаһан тобшо мэдээсэлнүүд һонирхолтой.

Коммунизмын илахын түлөө шэнэ амжалтануудые туйлаха ябадал[...] коммунис партинуудай ба соц[...] оронуудай ажал ябуулгын на[...] тэдэнэй үзэл сурталай бата на[...]тэй байлга тухай «Коммунис[...]лөөе бэхижүүлхэ зам» гэһэн хэ[...]дээ хэхэ материалнууд номерто [...]логдоо.

ГДР-эй арбан табан жэл со[...] шон мандажа байһан тухай «Евр[...]дохи эб найрамдалай ба соцна[...]мын хэрэм» гэһэн **Вл. Кузне[...]** статья номерто горитойхон [...] эзэлнэ.

Редакторай орлогшо
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

САГААН ҮЛАРИЛ

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, республика доторнай мүнөөдэр сэлмэг байхаар хүлеэгдэнэ. Зүүн тээһээ һулахананаар һалхилха. Байгал шадарай, урда аймагуудта 10—15, бусад аймагуудта 5—10 градус дулаан байха Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 3—5 градус хүйтэн, үдэртөө 12—14 градус дулаан байха.

Октябриин 9, 10-най үдэрнүүдтэ баги зэргэ үүлэтэйшэг байхаар хүлеэгдэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

НЭГЭДЭХИ ХУУДАҺАНДА: «Малай фермэнүүдтэ химии үргэнөөр хэрэглэхэ» гэһэн түрүү бэшэг; КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Совеэдэй Президиумэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Совеэдэй үмэнэһөө СЕПГ-гэй ЦК-гай, ГДР-эй гүрэн түрын хүтэлбэрилэгшэдтэ Н. С. Хрущев болон А. И.

Мүнөөдэрэй номерто:

Микоянай эльгээһэн амаршалга; ГДР-эй 15 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Берлиндэ болоһон баярай заседани тухай мэдээсэл.

ХОЁРДОХИ ХУУДАҺАНДА: «Амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһууха ленинскэ политика ба ангиин тэмсэл» гэһэн гаршагтай «Правдын» пресс-бюрогой статья; «Түхеэрэлгэнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ» гэһэн рубрика доро А. Куклинай «Хоёрдохи халаан» гэһэн корреспонденци; Ф. Фроловой «Һоиин үзэгдэл» гэһэн фельетон; ажалшадай бэшэгүүд толилогдоо.

ГУРБАДАХИ ХУУДАҺАНДА: «Победа» гэжэ комбинадай директорэй орлогшо А. Герасимовагай оёдолшодой ажал хэрэг тухай бэшэһэн корреспонденци; хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

ДҮРБЭДЭХИ ХУУДАҺАНДА: Республикын ажабайдалһаа. Элдэб ушар. Хронико.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1964 оной октябриин 8.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-[...] отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00239. З. ак. № 1035.